

ГАЗЕТА

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

COGNOSCERE. DOCERE. ERUDIRE.

Видається з 1 січня 1817 року

Випуск 9 від 30 вересня 2026 року

Вітаємо першокурсників
у дружній родині Каразінського!

Gaudeamus igitur,
Juvenes dum sumus

ВІТАЄМО НОВЕ ПОКОЛІННЯ КАРАЗІНЦІВ!

Дорогі першокурсники та першокурсниці! Дорога університетська спільното!

Цього вересня в історії Казанського з'явилося нове покоління. 3642 першокурсників і першокурсниць приєдналися до нашої університетської родини, відкривши для себе не просто новий етап навчання, а власну сторінку в історії одного з найстаріших університетів України.

Для університету прихід нового покоління завжди означає більше, ніж початок навчального року. Це момент оновлення. Разом із вами до Казанського приходять нові ідеї, запитання, погляди, енергія та прагнення змінювати світ. Ви не просто продовжуєте університетські традиції – ви стаєте тими, хто формуватиме їх завтра.

Вам належить пізнати Казанський – його історію, людей, інтелектуальну культуру, особливу атмосферу Харкова. Але водночас і самому університету належить пізнати вас. Адже університет живе не лише своїми будівлями, аудиторіями, книжками й традиціями. Його справжнє продовження – у людях.

Ви прийшли до Казанського у непростий час. Тому особливо важливо, щоб університет залишався простором знань, свободи думки, взаємної підтримки та розвитку. Тут ви здобуватимете професію, але не менш важливо – вчитиметеся мислити самостійно, відповідати за власні рішення, працювати з іншими й бачити ширше за межі своєї спеціальності.

Адже університет – це не лише те, що ми вивчаємо. Це передусім те, ким ми стаємо.

Тож не бійтеся запитувати, сумніватися, шукати й помилятися. Пробуйте нове, використовуйте можливості, які відкриває університет, і створюйте власні. Нехай поруч із вами будуть люди, з якими захочеться розділити

і перші університетські відкриття, і майбутні великі перемоги. Сьогодні ви – першокурсники. А завтра саме від вас залежатиме, яким буде Казанський, Харків і Україна.

Вітаю вас у Казанському! Вітаю з початком вашого казанського шляху!

Нехай ці роки стануть часом знань і відкриттів, дружби й особистого

зростання, сміливих задумів і перших кроків до їх здійснення.

3642 нових казанців – це 3642 нових історій. І відтепер – частина нашої спільної історії університету.

*Анатолій БАБІЧЕВ,
проректор
з науково-педагогічної роботи.*

ПІДСУМКИ

ОПРИЛЮДНЕНО РЕЗУЛЬТАТИ ВИБОРІВ РЕКТОРА КАРАЗІНСЬКОГО 25 ВЕРЕСНЯ 2026 РОКУ

24 вересня 2026 року у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна пройшли вибори ректора. Голосування за кандидатів відбулися в безпечних просторах університету. Це дало змогу не переривати процес голосування під час повітряних тривог.

У результаті підрахунку голосів було складено підсумковий протокол № 13 головної виборчої комісії з виборів керівника закладу вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Голоси виборців розподілились наступним чином:

Руслан Вовк – 439, що складає 23,59 %;

Тетяна Кагановська – 1 015, що складає 54,54 %;

64 виборці, що складає 3,44 %, не підтримали жодного з кандидатів. 22 бюлетені було визнано недійсними.

Таким чином, на посаду ректора Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна обрано доктора юридичних наук, професора – Тетяну Кагановську.

Щиро вітаємо Тетяну Кагановську з обранням на посаду ректора Каразінського університету! Бажаємо успіхів у розбудові університету, реалізації окреслених у програмі ініціатив та створенні умов для подальшого розвитку освіти й науки в університеті!

*Організаційний комітет
з проведення виборів ректора.*

РЕПОРТАЖ

ВІД УРОЧИСТОЇ ХОДИ ДО УКРИТТЯ: ПОСВЯТА ПЕРШОКУРСНИКІВ 2026 У КАРАЗІНСЬКОМУ

28 серпня традиційно для Каразінського університету відбулася щорічна урочиста посвята першокурсників. Захід зібрав величезну кількість студентів, їхніх батьків, представників адміністрації, викладачів, директорів та деканів. Почесними гостями цього заходу були заступник Міністра закордонних справ України, Надзвичайний і Повноважний Посол, кандидат юридичних наук Олександр Міщенко та Голова Харківської обласної ради Тетяна Єгорово-Луценко. Про те, як проходила подія, коментарі та неймовірні враження першокурсників від посвяти – далі в матеріалі.

Свято мало відбутися в колонній залі північного корпусу. На захід зібралося чимало студентів з різних факультетів та ННІ. Разом із хоругвами структурних підрозділів університету вони урочистою ходою вирушили

від головного корпусу до північного. Харків'яни з гордістю спостерігали за цією студентською ходою, а водії зупинялися, пропускаючи колони студентів.

Коли всі групи студентів зібралися в колонній залі та розмістилися кожен на своєму місці: деякі облаштувалися на першому поверсі, іншим випала нагода зустріти свято на другому, захід офіційно розпочався зі слів ведучих: «Шановні пані та панове, дорогі першокурсники, викладачі та гості! Ми раді вітати вас на щорічній урочистій церемонії посвяти у студенти!»

Невіддільною для посвяти Каразінського університету є перекличка: коли ведучі виголошують назву факультету чи інституту, то студенти повинні «вибухати» найгучнішими оплесками та вигуками.

Студенти економічного, історичного, медичного, психологічного та юридичного факультетів «вибухали» якнайгучніше! Після переклички ведучі оголосили виступ університетського оркестру з композицією «Shum» гурту Go-A в аранжуванні Володимира Богатирьова. Диригенткою оркестру була Тетяна Богатирьова, під її професійним керівництвом ансамбль виконав композицію настільки майстерно, що слухачі були заворожені її звучанням.

Незважаючи на чудовий початок, концерт майже одразу перервався. В. о. ректора Тетяна Кагановська повідомила про початок повітряної тривоги та закликала всіх негайно залишити залу й перейти до укриття. Щоб не нудьгувати, студенти влаштували власний «концерт». Представники студентської ради згуртувалися

РЕПОРТАЖ

навколо першокурсників та почали виголошувати та співати українські пісні: «Червона рута», «Ти ж мене підманула», «Смарагдове небо» та гімн України. Такий мініконцерт об'єднав усіх гостей та довів, що студенти Каразінського університету вміють підтримувати одне одного.

Декани факультетів та директори ННІ також не розгубилися: вони одразу повели першокурсників знайомитися з їхнім майбутнім навчальним простором – кабінетами структурних підрозділів, лабораторіями, музеями, аудиторіями, лекційними залами тощо.

Зафіксуємо думки учасників, мрії та перші враження першокурсників у нашому літописі.

Антон Пантелеймонов, проректор з науково-педагогічної роботи:

– Безпека – це першочергово. Тому вважаю, що іншого виходу в нас не було, як призупинити посвяту та провести її пізніше.

Але, судячи з того, що я сьогодні побачив, в очах першокурсників видно, що вони хочуть і будуть навчатися, а університет зробить усе, щоб їм у цьому допомогти. Аудиторії комфортні та безпечні. І в цьому корпусі, і в головному є обладнані безпечні простори, де можна проводити офлайн-заняття.

Анатолій Бабічев, проректор з

науково-педагогічної роботи:

– Це наше життя під час війни, на жаль, тому ми нічого не можемо планувати на рік уперед, на місяць, на день, навіть на кілька годин. Ми це плануємо, але завжди є запасні варіанти, щоб могли дуже швидко реагувати на події. Щодо офлайн-навчання, уже діє безпечний простір. Працює підземний університет, який з першого вересня буде активно залучений до освітнього процесу для наших студентів. Щодо першокурсників – це супер. У Харкові є діти, їх дуже багато. Вони вступають на навчання саме до Харкова. І вони залишаються тут – молоді, щасливі, красиві, розумні. Вони хочуть здобувати вищу освіту тут, і багато хто з них, звичайно, хоче залишитися в Харкові, в Україні.

Олег Глухов, декан факультету радіофізики, біомедичної електроніки та комп'ютерних систем:

– Perfection. Враження незвичайні. Діти дуже талановиті, з хорошими навичками та рівнем підготовки. І дуже-дуже сміливі. Це наше найкраще майбутнє. Вони прийшли до нас для того, щоб здобути унікальну професію. Тому будемо готувати майбутніх інженерів та радіофізиків.

Олег Калугін, декан хімічного факультету:

– По-перше, ми вже бачилися з ними дистанційно. Тих, хто прийшов сьогодні, навіть більше, ніж було заявлено. Ми підготувалися до зустрічі та хотіли показати їм, що на них чекає. Але безпека все ж таки важлива. Зараз ми в такій ситуації, коли безпека – це головне. Щодо занять, то ми всі готові. І в разі виникнення тривоги не буде потреби десь бігти, бо в нас є безпечні простори. У цьому корпусі проходять заняття для частини студентів, а біологічні дисципліни – у головному. Ми пов'язані з устаткуванням і мікроскопами, тому там теж усе обладнано. Ми готові й чекаємо на студентів. Усе ж таки хочемо очного навчання.

Тайсія Петриківа, голова студентської ради ННІ КБІ:

– Можу сказати, що дуже хочу, щоб

РЕПОРТАЖ

наступна посвята була мирною. І дуже хочу, щоб наші першокурсники запам'ятали ці навчальні роки як найщасливіші роки свого життя. Вони дуже активні, завязані, з таким спалахом в очах. На них дуже приємно дивитися й розуміти, що це дійсно наше майбутнє.

Іван Яковлев, першокурсник юридичного факультету:

— Я сьогодні прийшов познайомитися та зустрітися зі своєю групою. Мені було дуже цікаво разом із ними спостерігати за цією подією. Також хочу вперше відчувати університетське життя, адже перший курс для мене — це все нове, і це треба спробувати.

Ілля Редька, першокурсник ННІ комп'ютерних наук та штучного інтелекту:

— Враження просто чудові та яскраві, взагалі важко щось додати, окрім емоцій. Також сподіваюся на офлайн-навчання, якщо буде така можливість, бо іноді хочеться живого спілкування зі своїми одногрупниками та викладачами.

Валерія Пилипчук, першокурсниця УПА:

— Я прийшла на цю подію, щоб познайомитися з одногрупниками та подивитися концерт. Враження чудові. Поки що все подобається. Думаю, що й у майбутньому все буде добре та ми будемо співпрацювати не тільки зі

свою групою.

Андрій Харченко, викладач психології:

— Ми вже познайомилися з першокурсниками, і враження від них прекрасні. Для них плануємо цікаві заходи: як ознайомчі з університетом загалом, так і безпосередньо з факультетом психології. На жаль, зараз маємо таку замінку через ситуацію, яка склалася в нашому місті. Але сподіваємося, що вона зміниться якнайшвидше й ми продовжимо реалізацію запланованих заходів. Є й альтернативні варіанти, які розроблені для того, щоб у разі потреби перевести їх в онлайн-формат задля безпеки студентів.

Войненко Денис, першокурсник ННІ комп'ютерних наук та штучного

інтелекту:

— Це як нова сторінка мого життя, тому якимось незвично. Це не так, як у школі. Уже інший рівень для мене. Чудово, що я тут знайомлюся з однокурсниками. Усередині відчувається такий «бум», щось нове. Думаю, що буде цікаво навчатися.

Валерія Соколова, першокурсниця біологічного факультету:

— Було чудово. Люди та студенти зібралися в укритті й почали співати, тож святкування взагалі не зіпсувалося. Трішечки побігали, але все добре. Щодо очікувань від навчання, то поки що не можу сказати. Але загалом я не розчарована, що вступила до Казанського.

Святослав Остап'єв, першокурсник хімічного факультету:

— Мої враження? На жаль, свято швидко закінчилося, але було цікаво. Було цікаво слухати такий оркестр. І так, я відчував гордість від того, що вступив до цього університету.

Олександр Жернік та Тимофій Стрельченко, першокурсники факультету іноземних мов:

— Ми прийшли, бо хотіли побачити, хто з нами буде навчатися, поспілкуватися, побачити все та відчувати енергію. Враження дуже позитивні. З того,

РЕПОРТАЖ

що ми побачили, нам усе сподобалося. Думаю, що далі буде тільки краще.

Дар'я Ковальова, першокурсниця біологічного факультету:

– Я прийшла сюди, щоб побачитися з групою. У нас у групі п'ять людей, хоча один хлопчик не зміг прийти, але я дуже рада познайомитися з одногрупниками. Вважаю, що буде дуже класно. Спеціальність мені також до вподоби. Мені взагалі ще зі школи подобається біологія, навіть сама її вивчала.

**Вероніка Сидорина і Сидоровська
Марія першокурсниці факультету іноземних мов:**

– Враження чудові, але сумно, що почалася тривога й довелося йти в укриття. Ми раніше танцювали в одному місці, ходили на репетиції, там і познайомилися. Дружили, а тепер ще й будемо разом навчатися. Це вийшло випадково. Сподіваюся, що буде змішаний формат навчання, бо хочеться студентського життя та спілкування.

Тетяна Гончарок першокурсниця факультету іноземних мов:

– Очікую багато всього: нових знайомств, нових знань. Для мене перший курс – це щось новеньке, можливо, навіть лайтове. Звичайно, будуть важкі моменти, але вважаю, що з одногрупниками ми разом усе подолаємо й будемо допомагати одне

одному.

Маріна Макарич, першокурсниця ННІ КБІ:

– Мені сподобалася ця посвята. Тут яскраві люди, університет гарний, особливо сподобався інтер'єр. Було приємно побачити багато знайомих. Хотілося поспілкуватися з однокурсниками та побачити кураторів. Загалом враження позитивні. Цікаво, що буде далі.

Ясон Серебряков, першокурсник біологічного факультету:

– Я прийшов, щоб подивитися на однокурсників. Ті, кого я вже знав раніше, теж були тут. У цілому враження від посвяти приємні. Щодо навчання, мабуть, хочеться, щоб було цікаво та щоб ці знання можна було дійсно використати в житті.

Євген Пересада, першокурсник біологічного факультету:

– Навчаюся на спеціальності «Біотехнологія, біоінженерія». Я вибрав саме Каразінський, тому що дуже хочу відвідувати очні та практичні заняття.

Також сьогодні знайомлюся зі своїми однокурсниками та одногрупниками. Враження від посвяти гарні, незважаючи на повітряну тривогу. Мені дуже сподобалося, як облаштований сам університет. Є безпечні місця, де

дійсно можна навчатися офлайн. Хочу здобути престижну освіту, хороші знання й надалі працювати за своєю спеціальністю.

Олександра Кузьмин, першокурсниця факультету РБЕКС:

– Від університету, якщо чесно, я очікую багато. Думаю, що ми можемо вийти на офлайн-навчання. Дуже цікава в мене спеціальність – «Біоелектроніка та комп'ютерні системи». Я її обрала, бо мені подобається медицина, бачу тут своє майбутнє.

Данило Рудницький, першокурсник філологічного факультету:

– Трохи не подивилися все, що планували, тому що почалася тривога. Але було цікаво: оркестр, музика. А в укритті всі разом співали пісні.

**Оксана
першокурсниця
факультету:**

**Голобородько,
філологічного**

– Я тут ще нікого не знаю, але сподіваюся, що в мене з'являться нові друзі та знайомства. Хочеться, щоб ми були не просто групою, а стали маленькою сім'єю в університеті. Очікую, що мені дуже сподобається навчання в Каразінському, що воно допоможе мені здійснити мрію – стати журналістом світового рівня.

Родіон БОНДАР.

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю

«МИ ПОТРІБНІ, НАША РОБОТА МАЄ СЕНС»: ДИРЕКТОР ННІ УПА ДЕНИС КОВАЛЕНКО ПРО ІНСТИТУТ І ЙОГО УНІКАЛЬНІСТЬ

У 2024 році Українська інженерно-педагогічна академія стала частиною Каразінського університету, продовживши свою понад 60-річну історію вже у статусі навчально-наукового інституту. Понад 60 років історії, кілька реорганізацій, зміна статусу та приєднання до Каразінського університету, а тепер ще й робота в умовах повномасштабної війни. Сьогодні навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» намагається не лише зберегти напрацьоване, а й визначити своє місце в новій для себе структурі Каразінського університету. Як змінилося життя інституту після реорганізації, як він працює під час війни, яких результатів досягають студенти та яким керівник бачить інститут через п'ять років – поговоримо з директором ННІ УПА Денисом Коваленком.

– Пане Денисе, розкажіть про історію закладу освіти, яким був його шлях до сьогодні?

– Історія нашого закладу освіти розпочалася в 1958 році, коли було створено Український заочний політехнічний інститут (УЗПІ). Метою його створення було зосередження підготовки студентів-заочників за багатьма інженерними спеціальностями в одному спеціалізованому закладі вищої освіти та формування широкої мережі його позабазових навчальних підрозділів у великих промислових містах України. УЗПІ швидко посів провідне місце в системі заочної освіти країни, перетворившись на науково-методичний центр із проблем заочної та вечірньої форм навчання дорослого населення. У ньому вели підготовку інженерних кадрів без відриву від виробництва за понад 20 спеціальностями, навчалися студенти з усієї країни, а також з інших держав.

Разом з цим в УЗПІ вели підготовку

фахівців за окремими спеціальностями й на денній формі навчання. З 1966 року на денній формі навчання розпочалася також підготовка інженерно-педагогічних кадрів для системи профтехосвіти та виробничих навчальних центрів промислових підприємств. Розвиток системи профтехосвіти, пов'язаний з великою потребою в робітничих кадрах у 1980 роки, зумовив необхідність збільшення обсягу підготовки таких кадрів. І вже в середині 1980-х років УЗПІ стає провідним закладом освіти України з підготовки студентів інженерно-

педагогічної спеціальності, значно збільшується кількість таких студентів денної форми навчання, завдяки чому інститут отримує статус денного навчального закладу та реорганізується у Харківський інженерно-педагогічний інститут (ХІПІ).

Великі обсяги підготовки фахівців інженерно-педагогічних спеціальностей, значні наукові досягнення, унікальні методичні розробки, лідерські позиції в цій галузі освіти, отримання вищого IV рівня

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю

акредитації дали можливість нашому закладу в 1994 році отримати статус Української інженерно-педагогічної академії (УІПА) та стати єдиним в Україні закладом вищої освіти, що спеціалізувався на підготовці інженерно-педагогічних кадрів, а також здійснював підготовку інженерних кадрів для промислових підприємств та сфери побуту.

Протягом багатьох років УІПА була центром розвитку й координації навчальних, наукових, методичних, організаційних робіт, пов'язаних з розвитком системи інженерно-педагогічної освіти України, на її базі функціонувала підкомісія з професійної освіти (за профілем) Міністерства освіти і науки України.

За свою понад 60-річну історію УІПА зробила вагомий внесок у розвиток вітчизняної освіти й у справу створення висококваліфікованого кадрового потенціалу країни, підготувавши понад 100 000 фахівців. Серед її випускників міністри й заступники міністрів, мери міст, велика кількість керівників закладів освіти, підприємств та головних спеціалістів підприємств.

У 2024 році УІПА була приєднана шляхом реорганізації до складу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна як навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» (ННІ «УІПА»), ставши одним з найбільших структурних підрозділів університету.

– Яким бачите інститут зараз?

– Сьогодні навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» – це потужний освітній і науковий центр, який спеціалізується на підготовці фахівців за спеціальністю «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», а також готує фахівців за іншими спеціальностями, які сьогодні є найбільш актуальними для відновлення країни: машинобудування, теплоенергетика, електроенергетика, автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології

та робототехніка, харчові технології, технології легкої промисловості, інформаційні системи та технології, практична психологія тощо.

Незважаючи на всі труднощі реорганізаційного періоду, наш інститут зберіг свою індивідуальність та унікальність, свої корпоративні традиції, наукові школи та, найголовніше, традиційно високий рівень підготовки кадрів для системи професійної освіти за авторськими методиками та сучасними освітніми технологіями.

У нас є всі підстави вважати, що ми й сьогодні продовжуємо посідати лідерські позиції в країні в галузі підготовки фахівців за спеціальністю «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». У нашому інституті зосереджений найбільший в Україні контингент здобувачів вищої освіти за цією спеціальністю та найбільша кількість її спеціалізацій та освітніх програм на всіх рівнях вищої освіти, зокрема на рівні PhD: 13 спеціалізацій, зокрема всі 9 спеціалізацій, які визначені МОН України для отримання бюджетних місць.

В умовах війни ми спромоглися зберегти:

- унікальний склад викладачів, які одночасно володіють інженерною та фаховою педагогічною частиною підготовки, серед яких 85 % мають наукові ступені та вчені звання;

- унікальну навчально-лабораторну базу (для педагогічної та інженерної частини підготовки);

- наші відомі наукові школи;

- авторське методичне забезпечення, створене на підґрунті профільних наукових досліджень;

- систему тісного партнерства із закладами професійної та фахової передвищої освіти.

Сьогодні, як і раніше, маємо можливість впливати на державну політику стосовно розвитку галузі інженерно-педагогічної освіти. Наші фахівці беруть безпосередню участь у розробці державних стандартів освіти цієї галузі, будучи членами Науково-методичної комісії МОН України.

У цьому плані важливі також і великі обсяги нашої наукової роботи, зокрема наукові дослідження в галузі професійної освіти, наявність аспірантури за спеціальністю «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», а також спеціалізованої вченої ради Д.64.108.01 з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук за спеціальностями: 13.00.02 – Теорія та методика навчання (технічні дисципліни), 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти; щорічний Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності «Професійна освіта» тощо.

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю

До цього можна ще додати нашу участь у міжнародних грантових проєктах, тематика яких дотична до проблем розвитку професійної освіти.

Окремо треба відзначити, що ми бачимо свою місію не тільки в наданні первинної підготовки кадрів для системи професійної та фахової передвищої освіти, але й активно розвиваємо напрям «навчання впродовж життя, післядипломна освіта» (кількість слухачів, які проходять курси підвищення кваліфікації в цій галузі, сягає близько 700 осіб; проводять також спеціалізовані вебінари та тренінги). Саме наші сертифікатні програми підвищення кваліфікації педагогічних та управлінських кадрів працівників закладів професійної та фахової передвищої освіти отримують тендери Департаменту освіти і науки ХОВА.

– Чим ННІ УПА відрізняється від інших закладів освіти цього профілю? Що, на вашу думку, робить його особливим?

– Ми є єдиним спеціалізованим закладом вищої освіти з чіткою, науково обґрунтованою концепцією та багаторічним досвідом підготовки студентів спеціальності «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Інші спеціалізовані заклади в цій галузі належать до фахової передвищої освіти.

Ми маємо унікальні авторські методики та технології підготовки студентів спеціальності «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» і, крім

того, специфічну систему організації структурних підрозділів інституту, яка передбачає наявність фахових кафедр, що забезпечують фахову (галузеву) частину підготовки студентів (машинобудування, енергетика, харчові технології, легка промисловість тощо) та наявність спеціальної кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти, що забезпечує педагогічну частину підготовки, програми якої відрізняється від класичної педагогіки. Така педагогічна кафедра будувалася понад 30 років на основі програми Міжнародного товариства інженерної педагогіки (IGIP), членом якого ми є.

Високий рівень підготовки фахівців, які одночасно отримують інженерну і педагогічну підготовку в процесі навчання за цією спеціальністю, дає можливість нашим випускникам здійснювати важливу соціальну, професійну, виробничо-технологічну діяльність із забезпечення високого рівня навчання викладачів, методистів, майстрів виробничого навчання в закладах професійної та фахової передвищої освіти, ліцеях і загальноосвітніх школах, а також працювати як висококваліфіковані інженери в промисловій галузі.

Особливість нашого інституту полягає також в тому, що ми не обмежуємося специфічною для нас підготовкою фахівців для системи професійної освіти за значним спектром галузевих спеціалізацій. Ми постійно вивчаємо динаміку змін на ринку праці, розуміємо, які фахівці потрібні зараз, і, особливо те, які фахівці будуть потрібні для післявоєнної відбудови країни. Бо

прагнемо працювати на перспективу та дбати насамперед про задоволення потреб держави у відповідних трудових ресурсах.

Наш інститут – це унікальний осередок, де на одному майданчику, завдяки нашій специфічній кадровій та матеріально-технічній базі, маємо можливість готувати фахівців педагогічного, інженерного, економічного, психологічного профілю. Ми маємо низку дуже актуальних сучасних освітніх програм, особливо в галузі енергетики, автоматизації, машинобудування тощо. Серед них – «Системи комплексного енергозабезпечення», «Електричні станції, мережі та системи», «Комп'ютерно-інтегровані системи автоматизації технологічних процесів і об'єктів» «Інформаційно-вимірювальні системи», «Підйомно-транспортні машини та обладнання», «Інтернет-маркетинг», «Менеджмент підприємницької діяльності», «Торговельний бізнес та експертиза в митній справі», «Інноваційні харчові технології», «Технології легкої промисловості» тощо.

Окремо треба сказати про таку нашу ґрунтовну авторську освітню програму «Практична психологія», випускники якої, як ніколи потрібні зараз державі. І попри наявність широкого спектру освітніх пропозицій психологічного профілю в Харкові, популярність саме нашої освітньої програми стрімко зростає протягом останніх років, як серед молоді, так і серед тих, хто бажає здобути другу вищу освіту.

– Розкажіть про ваших бакалаврів, магістрів та аспірантів? Якими досягненнями студентів найбільше пишаєтесь?

– Пишаюся здобутками наших студентів, адже сьогодні їхнє університетське життя далеко не обмежується навчанням в аудиторіях. Вони активно долучаються до міжнародних програм, академічної мобільності, проєктної та громадської діяльності, представляють університет на всеукраїнському та

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю

міжнародному рівнях.

Маємо хороші приклади міжнародної мобільності. Єлизавета Лоза та Кристина Семіохіна навчалися в Технічному університеті Габрово в Болгарії за програмою Erasmus+, а Ксенія Бондаренко пройшла семестрове навчання в Політехнічному університеті Картагени в Іспанії. Катерина Неделько та Кирило Кошарний стали лауреатами міжнародної програми Study Tours to Poland.

Важливо, що студенти не лише користуються готовими можливостями, а й створюють власні. У межах програми Move On вони розробили та представили молодіжний проект «АртКухня світу». Брили участь наші здобувачі й у міжнародних молодіжних форумах TEX4YUA, де вже самі представляли європейський досвід сталого розвитку текстильної та швейної галузі.

Окремо хочу відзначити творчі досягнення наших здобувачів на фестивалях та мистецьких конкурсах. Тут відзначилися й стали переможцями Софія Уварова, Олександра Малихіна, Юлія Тільна.

Ми пишаємося досягненнями нашої здобувачки другого (магістерського) рівня вищої освіти Костюк Надії, яка двічі нагороджена академічною стипендією Президента України за високі академічні досягнення.

Окремо хочу підкреслити досягнення наших здобувачів у науковій діяльності. Це перемоги, здобуті у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт та у Всеукраїнській студентській олімпіаді. Так, лише за минулий навчальний рік маємо 12 призерів, з яких 5 у галузі знань «Електрична інженерія». І я вважаю, що ці молоді люди – це майбутня освітя, наукова еліта нашої країни.

Не можу окремо не виділити нашу гордість, наших видатних спортсменів, які знаходять час не тільки на навчання, але й досягають висот у різних

видах спорту. Це Вікторія Д'якова – чемпіонка світу зі стрільби з лука, восьмиразова чемпіонка України; Марія Куц – чемпіонка Європи з тхеквандо, чемпіонка України; Іванна Демянчук – призерка чемпіонату Європи з кіокушинкай карате, чемпіонка України; Сніжана Ковригіна – призерка чемпіонату України з роликового спорту; Олена Клімова – переможниця всеукраїнських змагань зі спортивно-бальних танців.

Для мене всі ці результати – свідчення того, що наші студенти мають можливість не тільки здобувати професійні знання, а й розвивати свої таланти, лідерські якості, ініціативність, отримувати міжнародний досвід і формувати власну професійну траєкторію. І саме це, на мою думку, є одним із найважливіших результатів університетської освіти.

– Розкажіть про цьогорічну вступну кампанію. Як вона пройшла для інституту та які були досягнення?

– Незважаючи на складні умови цьогорічної вступної кампанії, які пов'язані з подальшим погіршенням демографічної ситуації в країні в цілому, ускладнену до того ж від'їздом молоді за кордон, а також значним підвищенням вартості навчання, ми завдяки нашої дуже активній профорієнтаційній роботі протягом усього минулого навчального року, у якій брали участь і викладачі, і працівники інституту, маємо достойні результати. Так, порівняно з минулою вступною кампанією кількість заяв від абітурієнтів збільшилась на 30% і досягла 2737, кількість вступників збільшилась на 10% і досягла 851. При цьому на контрактну форму навчання вступило 564 особи, що перевищило кількість бюджетних вступників більше ніж у два з половиною рази. Це надає нам впевненості, що ми маємо хороші перспективи збільшення попиту на наші освітні програми та ресурси для подальшого успішного розвитку нашого інституту.

– Які тенденції помітили порівняно

з попередніми роками? Що цього року вас здивувало або, можливо, порадувало?

– Насправді, збільшення заяв від абітурієнтів і кількості вступників при ускладненні умов цьогорічної вступної кампанії і здивувало найбільше. А також те, що ми змогли набрати повноцінні групи на спеціальності, які не мали бюджетних місць і мали при цьому велику вартість контракту. Це свідчить про наявність значного попиту на ці спеціальності навіть при таких умовах.

Природно, що нас дуже порадувало, що ми тримаємося на тому ж рівні, що і в попередні роки, і навіть децю покращуємо результати. І це дуже радує значна кількість вступників на заочну форму здобуття освіти (понад 370 осіб). При цьому, треба відзначити, що це дорослі люди, яким дійсно потрібна саме освіта, особливо друга вища, а не якісь пільги. І це ще раз свідчить про те, що та освіта, яку надаємо, потрібна людям, країні, затребувана на ринку праці.

– Які спеціальності стали найпопулярнішими серед вступників? Чому, на вашу думку, абітурієнти обирали саме їх?

– На жаль, мусимо констатувати, що популярнішими є спеціальності, які є модними та відомими в суспільстві за останні десятиріччя. Але розуміємо, що світ швидко змінюється, і розуміємо

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю

в якому стані наразі наша країна. І чудові новини в тому, що це розуміємо не тільки ми.

У майбутньому будуть необхідні ті спеціальності, які не зможе замінити штучний інтелект. Такі спеціальності в цьому сенсі є унікальними, а саме – це спеціальності інженерного напрямку та спеціальності, які так чи інакше стосуються професійної освіти. І тенденцію щодо розуміння цього суспільством бачимо щороку, аналізуючи результати набору.

Тому одним з основних наших завдань вважаємо збереження цієї тенденції. І коли настане час, що згадані вище спеціальності будуть мати попит (а це так чи інакше станеться, про що свідчать результати дискусій переважної більшості міжнародних форумів щодо майбутнього розвитку суспільства та світової освіти) наша унікальність, наші наукові школи, наші наукові досягнення, наші методики викладання стануть неоціненними. І тому, звісно, ми повинні їх зберегти, незважаючи на застарілу моду на спеціальності, які нібито гарантують випускникам високу заробітну плату одразу після закінчення закладу освіти.

– Взагалі, що можете сказати про першокурсників?

– Наші першокурсники – це окрема тема! Ви б тільки знали, яке задоволення спілкуватися з ними! І що для мене особливо важливо, коли я запитую їх про вибір закладу освіти та спеціальності, вони щиро відповідають, що не шкодують про свій вибір, не розчарувалися й із задоволенням відвідують заняття, адже їм цікаво навчатися.

Для нас це дуже важливий показник! Адже коли студенти із задоволенням приходять на заняття, цікавляться, ставлять запитання й відчують, що зробили правильний вибір, – це найкраще підтвердження того, що ми рухаємося в правильному напрямі.

Наші першокурсники – це дуже цікаве,

талановите й активне покоління. Вони допитливі, прагнуть нових знань і не бояться ставити запитання. Присмню відзначити їхню активність на заняттях: вони добре відвідують пари, охоче долучаються до обговорень, дискутують, висловлюють власну думку й аргументують свою позицію.

Це молоді люди з креативним мисленням, власними ідеями та ініціативами. Вони творчі, відкриті до нового, відповідальні й водночас достатньо принципові – для них важливі справедливість, чесність і взаємоповага.

І, безумовно, це покоління, яке демонструє патріотизм. Вони люблять Україну, цікавляться її майбутнім і прагнуть бути корисними своїй країні. Тому я бачу наших першокурсників не просто як студентів, які прийшли здобувати професію, а як молодих людей, які вже сьогодні мають власну позицію, прагнення розвиватися й бажання змінювати світ навколо себе.

– Як інститут працює в умовах повномасштабної війни? Чи вдалося частково перейти на офлайн-навчання?

– З 2022 року ми, на жаль, зіткнулися із ситуацією, коли через безпекові умови не можемо безпосередньо спілкуватися зі студентами тією мірою, якою нам би хотілося. І мусимо констатувати: зважаючи на те, що до війни ми вже пережили «ковідні» обмеження, у нас зараз випускається покоління студентів, які жодного разу не були в аудиторії.

Але наш заклад ще задовго до цих викликів був технологічно готовий до дистанційного навчання. Ще з 2005 року у нас працює програмний комплекс «Автоматизована система управління навчальним закладом» (МКР), а з 2006 року самостійну роботу студентів було організовано з використанням освітньої платформи Moodle.

Тому вже під час пандемії ми були готові до переходу на дистанційне онлайн-навчання. І саме завдяки цій підготовці на початку повномасштабної війни ми стали одним із перших закладів освіти Харкова, який зміг відновити освітній процес в онлайн-форматі.

Сьогодні поступово впроваджуємо й елементи змішаного навчання. Для цього підготували та облаштували безпечні, захищені аудиторії, де за відповідних умов можна проводити навчальні заняття офлайн. Тобто ми використовуємо всі можливості, які дозволяє безпекова ситуація.

Але для нас із самого початку було важливо не лише відновити освітній процес. Війна поставила перед нами значно ширше завдання – подбати про наших студентів, викладачів і співробітників, про їхнє повсякденне життя та базові потреби.

Майже все керівництво нашого закладу, переважна більшість викладачів і співробітників разом зі своїми родинами після початку повномасштабної війни залишилися в Харкові. Дехто з них втратив свої домівки. Частина студентів, які проживали в гуртожитку, також

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю

залишилася в Харкові й потребувала допомоги.

Тому з перших днів війни ми організовували для них харчування, допомагали з проживанням та намагалися створити хоча б мінімально безпечний і комфортний простір.

Зокрема, у гуртожитку №2 ми створили осередок для тих, хто втратив житло або потребував притулку. Там можна було проживати разом із родиною, отримувати допомогу з харчуванням, спілкуватися, підтримувати одне одного. У цьому ж гуртожитку ми організували дитячий садок для дітей наших студентів і працівників. З дітьми займалися, підтримували їх, намагалися хоча б на деякий час відволікти від жахів війни – наскільки це було можливо.

І сьогодні близько 80 відсотків наших викладачів і працівників залишаються в Харкові. Ми продовжуємо працювати, навчати студентів і підтримувати одне одного. Для нас це не просто про організацію освітнього процесу – це про збереження нашого колективу, нашої студентської спільноти й самого життя закладу в умовах війни.

– Попри всі зміни останніх років, що в ННІ УПА вам вдалося зберегти незмінним?

– Своє головне завдання я вбачаю в збереженні колективу, його духу, традицій і тих цінностей, які завжди були основою нашого закладу. Попри всі зміни та складні обставини, нам вдалося зберегти команду, взаємну

підтримку, відданість своїй справі й атмосферу, яка об'єднує людей. І я вважаю, що мені це вдається.

– Які майбутні плани інституту? Що плануєте впроваджувати, які нові проєкти реалізовувати або що хотіли б змінити?

– У моїх планах – зберегти всі спеціальності та напрями, за якими сьогодні здійснюється підготовка в нашому інституті, і, звичайно, забезпечити їх подальший розвиток. Це передусім збільшення контингенту студентів, оновлення та покращення матеріально-технічної бази.

Не менш важливим для мене є збереження й розвиток кадрового потенціалу, створення сприятливих умов для роботи та професійного зростання наших викладачів і співробітників.

Окремий напрям – розвиток наукових досліджень у галузі інженерії та професійної освіти, а також посилення нашої роботи в міжнародних проєктах. Хочеться, щоб інститут не просто зберіг свої позиції, а продовжував розвиватися, реагуючи на нові виклики та потреби сучасної освіти.

– Яким бачите ННІ УПА через п'ять років?

– За п'ять років я бачу ННІ УПА одним із найпотужніших і найкращих структурних підрозділів Каразінського університету – інститутом, який є флагманом розвитку професійної освіти та провідним центром

підготовки й перепідготовки кадрів для системи професійної освіти.

Я впевнений, що й за п'ять років збережемо свою унікальність і перспективність, які значною мірою пов'язані з розвитком спеціальності «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Перекоаний, що саме ця спеціальність ставатиме дедалі більш популярною та важливою для нашої країни, адже якісна професійна освіта – це основа підготовки фахівців, необхідних для відновлення та подальшого розвитку України.

– Ви очолюєте інститут у досить непростий період. Що для вас у цій роботі є найскладнішим, а що дає найбільше задоволення?

– Найскладнішим, мабуть, є зберегти унікальність нашого інституту, наших цінних фахівців – викладачів і співробітників, примножувати кадровий потенціал, зберігати традиції та водночас розвиватися, рухатися вперед і виводити інститут на провідні позиції серед структурних підрозділів університету.

Найбільше задоволення мені дає можливість щодня спілкуватися з талановитою молоддю – нашими студентами, а також із викладачами, які приходять із новими ідеями, пропозиціями, шукають нові можливості й навіть у такі надскладні часи не зупиняються та продовжують розвивати науку.

Мабуть, найбільше надихає те, що, незважаючи на всі негаразди, наш колектив працює, залишається стійким, підтримує одне одного й показує приклад того, як можна рухатися вперед навіть у дуже складних умовах. І за це я йому надзвичайно вдячний.

Саме розуміння того, що ми потрібні, що наша робота має сенс і що разом ми можемо долати ці виклики, дає мені натхнення та сили працювати далі.

Родіон БОНДАР.

«УСЕ ГОЛОВНЕ, СПОДІВАЮСЯ, ПОЧНЕТЬСЯ САМЕ ТУТ, В УНІВЕРСИТЕТІ», – ЄГОР СІНЕЛЬНИКОВ, СТУДЕНТ ПЕРШОГО КУРСУ ННІ «КАРАЗІНСЬКИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ»

Сьогодні змушує молодь замислюватися не тільки над особистими досягненнями, а й як інтегрувати себе до глобального суспільства з користю для рідної країни. Каразінський університет допомагає в реалізації таких думок завдяки широкому вибору спеціальностей, зокрема абітурієнтів приваблює освітня програма «Міжнародні відносини». Єгор Сінельников тільки вступив на шлях до реалізації своїх амбіцій. У цьому інтерв'ю він поділився з нами враженнями від студентства, особистими досягненнями, планами на майбутнє та навіть сімейними традиціями.

– Чому ти обрав свою спеціальність і Каразінський університет?

– Мені завжди був близький гуманітарний напрям: з дитинства цікавився історією, філософією та мовами. Коли настав час вступати, вагався між англійською філологією та міжнародними відносинами. Проте згодом зрозумів, що хочу глибше осягнути процеси світової політики, становище України на глобальній арені та методи врегулювання конфліктів дипломатичним шляхом.

Я народився й виріс у Харкові, тому свідомо обирав університет саме в рідному місті. До того ж цей виш закінчили не лише мої батьки, а колись навіть прабабуся, тож для мене це не просто перший пріоритет, а справжня сімейна традиція.

– Що ти вважаєш своїм найбільшим досягненням?

– Чесно кажучи, запитання непросте, і однозначно відповісти важко –

усе головне, сподіваюся, почнеться саме тут, в університеті. Але якщо підбивати підсумки школи, то це точно мої 200 балів на НМТ з англійської мови та сертифікат Cambridge на рівні B2. Це була моя особиста мета протягом багатьох років, і відчуття, коли вдалося її закрити на максимум, справді непогане.

– Враження від першого тижня навчання? Яку першу різницю між школою і університетом ти вже відчув?

– Перший тиждень – це справжні емоційні гойдалки. З одного боку, був легкий шок від нових обсягів інформації та пар замість уроків, а з іншого – кайф, бо відпала купа непотрібних шкільних предметів і залишилися профільні дисципліни.

Головна відмінність від школи – тут ніхто не бігає за тобою. Якщо в школі вчителі постійно підштовхували, то в універі ти сам керуєш своїм часом, графіком і дедлайнами. Це новий рівень самостійності, і звикати до нього справді цікаво.

– Яка твоя «суперсила», що допомагає в навчанні?

– Я ставлюся до себе досить критично, тому навряд чи можу назвати щось гучним словом «суперсила». Але одна сильна сторона в мене точно є – це хороша пам'ять: мені вдається доволі легко обробляти та утримувати в голові значні обсяги нової інформації. Дуже сподіваюся, що в університеті ця навичка стане моєю головною перевагою під час навчання.

– Що очікуєш від студентських років?

– Чесно кажучи, коли навчання дистанційне через війну, класичного «студентського вайбу» чекати не доводиться. Мій головний орієнтир зараз дуже прагматичний: взяти від викладачів максимум знань, розібратися у своїй спеціальності та прокачати потрібні знання та навички, які потім не просто лежатимуть мертвим вантажем, а справді допоможуть у житті та будуть корисними країні.

– Де і ким себе бачиш після закінчення університету?

– Звісно, на першому курсі важко назвати конкретну посаду, але якщо вже мріяти, то наразі я живу в Італії, володію англійською та непогано знаю італійську, тому після випуску хотів би застосувати цей бекграунд на практиці. Бачу себе у дипломатичних установах – посольстві чи консульстві України, або ж у міжнародних організаціях. Мені цікаво розвивати двосторонні зв'язки між державами, представляти та захищати інтереси нашої країни на дипломатичному рівні.

Елеонора КАРПЕНКО.

«Я ПЕРЕКОНАНА, ЩО КОЖНОМУ ПІД СИЛУ ПОБУДУВАТИ ВЛАСНИЙ ВСЕСВІТ»: ПЕРШОКУРСНИЦЯ ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ АЛІНА ПРИХОДЧЕНКО

Аліна Приходченко – володарка 200 балів із НМТ з української мови та математики. Дівчина, яка не побоялася змінити свій шлях. Спочатку Аліна обрала для себе медичну спеціальність, але згодом зрозуміла, що не може себе зраджувати й жити без української мови та літератури, тому й обрала таку освітню програму. У цьому році Приходченко стала частиною філологічної родини Каразінського. Феноменальна пам'ять та бажання до саморозвитку стали її ключовими інструментами в досягненні бажаних результатів.

– Чому обрали саме цю спеціальність?

– Усе своє життя я вважала, що покликанням можна знехтувати. Думала, що мати феноменальну пам'ять – це те саме, що й здатність поглинати всю інформацію. Пройшовши крізь усеосяжний когнітивний дисонанс, я збагнула одну найважливішу річ: не можна зраджувати свій Всесвіт, яким для мене є українська філологія. Я вірю, що в мене є безмежні сили все виправити й дати собі другий шанс, на який заслуговує будь-яка людина, що помилилася на життєвому шляху й готова рухатися тільки вперед.

– Чому обрали Каразінський університет?

– Я обрала класичний університет, оскільки знаю, що він має ґрунтовну філологічну базу, дає можливість цілком розкрити свій потенціал та успішно реалізувати його на майбутньому робочому місці. Каразінський посідає перше місце в харківському осередку освіти, тому вибір був для мене абсолютно очевидним.

– Ким бачите себе після здобуття

вищої освіти?

– Українська філологія відкриває двері в багатьох напрямках. Зараз не прагну ухвалювати остаточні рішення, оскільки хочу передусім займатися збагаченням внутрішнього світу.

– Чи вважаєте студентство особливим періодом життя?

– Думаю, що студентство виводить на новий рівень уже сформовану особистість після шкільного життя, оскільки воно вимагає усвідомлення свого покликання й визначення майбутньої діяльності.

– Чого вам як студентці хотілося б від цього життєвого етапу?

– Я хотіла б передусім здобути величезний досвід для власного становлення як українського філолога. Прагну цілком опанувати навички самоосвіти, вивести культуру спілкування на новий рівень, закріпити не тільки в думках свої вміння в цій сфері, а й застосувати їх на практиці. Вважаю, що найважливішим було б досягти визнання людей, які можуть оцінити мої прагнення до вдосконалення й хист до української мови та літератури на професійному рівні.

– Що вам допомогло отримати високі результати з НМТ?

– Я отримала дуже високі бали з НМТ завдяки щоденному навчанню, умілому використанню виняткової пам'яті

та внутрішньому імпульсу, який мені притаманний ще зі шкільних років. Шлях до двохсот балів з української мови почався ще з п'ятого класу, коли моя улюблена вчителька української мови та літератури Коновалова Тетяна Володимирівна допомогла виявити мої здібності у філології. Маю безмежну повагу до цієї людини, яка вказала мені шлях до покликання. Можу точно сказати, що без неї я б не була тією людиною, якою є зараз, і не мала б чітких думок про майбутню професію. Моя вчителька передала мені такі глибокі знання, що я змогла з легкістю скласти НМТ з української мови на двісті балів завдяки власним грандіозним зусиллям. З математики також отримала двісті балів завдяки повсякденній допомозі моєї мами в підготовці до всіх без винятку уроків, за що низько схиляю голову перед нею та висловлюю неоціненну вдячність. Усі мої високі результати НМТ я змогла отримати, маючи іскру до щоденної праці над собою, яку неможливо загасити.

– Які поради можете дати для вступників наступних років?

– Я переконалася на власному досвіді, що обирати спеціальність треба тільки за своїм покликанням, яке неможливо ні відсунути на задній план, ні викреслити з життя. Хочу сказати, що кожна людина є творцем своєї долі, яку сама й пише, тому не варто брати до уваги жодних зневажливих слів на свою адресу від тих людей, які нічого в цьому житті не досягли та вже ніколи цього не зроблять. Я переконана, що кожному

під силу втілити свої найзаповітніші мрії без підказок «великих знавців» і побудувати власний Всесвіт.

– Які ваші особисті інтереси? Чим займаєтесь у вільний час?

– Для мене українська філологія є також і хобі. Найбільше за все я обожнюю вчити вірші, які пам'ятаю ще зі школи. Це запевнило мене в тому, що пам'ять не має жодних меж, і навчання не стає насильством над собою, коли вчиш те, що справді подобається. Я обожнюю виправляти будь-які помилки на вивісках у магазинах. Мені подобається розповідати різні правила. Захоплююся написанням есе, пишу їх на основі книг, які читаю. Хоча читання книжок стало моїм хобі нещодавно, я знаю, що ніколи не пізно почати. Окрім української філології, безмежно захоплююся італійським мультсеріалом «Клуб Вінкс: Школа чарівниць» і знаю абсолютно все про цю франшизу. Для мене цей мультсеріал, який дивлюся з дитинства, став головною опорою для мотивації та віри у власні сили.

– Що вас надихає?

– Мене надихають люди, які власноруч втілюють у життя свої мрії і крок за кроком прокладають тернистий шлях задля цього. Також думка про те, що кожній людині під силу прожити свої роки яскраво та повноцінно, дає неабиякий поштовх до самовдосконалення.

Елеонора КАРПЕНКО.

«УНІВЕРСИТЕТ – ЦЕ ПРО ПОВНУ ОСОБИСТУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»: ПЕРШОКУРСНИК ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДЕНИС КОВАЛЕНКО ПРО НАВЧАННЯ, ІСТОРІЮ ТА АРХЕОЛОГІЮ

Захоплення історією та аматорською археологією ще до вступу в університет визначили його майбутній професійний шлях. Першокурсник історичного факультету Каразінського університету Денис Коваленко розповів про вибір спеціальності, перші враження від студентського життя, різницю між школою й університетом та власні плани стати професійним істориком і археологом.

– Чому обрали саме цю спеціальність та факультет? Що вплинуло на вибір?

– Мене завжди тягнуло до історії, але не до сухого зазубрювання дат з підручника, а до реальної практики. До того ж я займаюся аматорською археологією та пошуковою діяльністю, тому для мене це абсолютно свідомий вибір – поєднати хобі з професією.

– Чому обрали саме Каразінський?

– Каразінський – це харківська класика з колосальною історією та реальною науковою базою. Не бачив сенсу шукати щось інше, коли у твоєму місті є один із найсильніших історичних факультетів у країні.

– Як вам перші дні навчання в Каразінському? Які враження та емоції?

– Одразу помітно, що з тобою спілкуються як із дорослою людиною. Немає цього шкільного «нагляду» – тобі дають матеріал і свободу дій, а далі вже сам вирішуєш, наскільки глибоко хочеш це вивчити.

– Які враження від першого семестру навчання?

– Перший семестр задає високий

темп. Навантаження серйозне, але це саме той виклик, який змушує дотримуватися дисципліни.

– Які висновки вже встигли зробити після початку навчання? Чи відчутна різниця між школою й університетом? Як саме?

– Різниця величезна. Школа – це коли тебе ведуть за руку. Університет – це про повну особисту відповідальність. Тут ніхто за тобою бігати не буде: сам організував свій час, сам опрацював джерела, сам здав роботу. І це насправді різний досвід.

– Які навички, уміння чи враження хочете прокачати або отримати від університету і студентських років загалом?

– Хочу серйозно вдосконалити навички роботи з першоджерелами, набутти реального досвіду в польових археологічних експедиціях і вдосконалити навички публічних виступів.

– Якої головної мети плануєте досягти?

– Вийти звідси не просто з дипломом, а з великою базою знань, написати кілька якісних дослідницьких робіт і зарекомендувати себе як компетентного спеціаліста ще під час навчання.

– Чи плануєте долучитися до організацій студентського самоврядування: студрада, профком чи гуртки? Можливо, до наукових проєктів чи волонтерства?

– Мій головний фокус – це наукові гуртки, дослідження та археологічна практика.

– Вас визнали одним із найкращих першокурсників цього року. Що для вас означає цей статус і чи додає він відповідальності?

– Це висока честь, але водночас і висока планка. Такий статус сприймається не як привід для гордоців, а як орієнтир і додаткова відповідальність перед собою, викладачами та колегами.

– Які майбутні мрії чи плани? Ким бачите себе після закінчення університету?

– Бачу себе професійним істориком, науковцем та археологом, який робить вагомий внесок у дослідження та збереження нашої спадщини.

Родіон БОНДАР.

«КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МАЄ СИЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ВЕКТОР, НАВЧАЄ МИСЛИТИ ЯК ДОСЛІДНИКИ»: ВІОЛЕТТА ОРЯБИНСЬКА, ПЕРШОКУРСНИЦЯ ФАКУЛЬТЕТУ МАТЕМАТИКИ І ІНФОРМАТИКИ

Для цьогогорічних вступників завершилася вступна кампанія – і майже одразу розпочався новий, не менш важливий етап – студентське життя. Серед першокурсників Каразінського – Віолетта Орябинська, студентка факультету математики і інформатики. Ще до вступу вона встигла взяти участь у міжнародній науковій конференції, представити англійськомовну доповідь із математики та скласти НМТ з англійської на 200 балів. Про перші університетські враження, плани на майбутнє – у розмові з Віолеттою.

– Чому ви обрали спеціальність «Комп'ютерні науки» і Каразінський університет?

– Я обрала «Комп'ютерні науки» на факультеті математики і інформатики, тому що хотіла пізнати цю сферу фундаментально – досліджувати її концепції та ідеї, ніби на молекулярному рівні. Мені важливо розуміти не лише що робити, а й чому саме так. Освітня програма факультету дає таку можливість. Каразінський університет має сильний науковий вектор і навчає студентів мислити як дослідники. Для мене це важливо, адже математика та інформатика посідають особливе місце в моєму житті.

– Що ви вважаєте своїм найбільшим досягненням?

– Цього року я взяла участь у XX Міжнародній науково-практичній конференції студентів та молодих учених, де представила англійською мовою доповідь «On non differentiable functions and one-sided derivatives» у секції Pure Math. Також отримала 200 балів на НМТ з англійської мови та

закінчила ліцей з відзнакою. Але для мене важливий не лише результат, а й сам процес – можливість досліджувати те, що справді цікаво.

– Які враження від перших тижнів навчання? Яку різницю між школою та університетом ви вже відчули?

– Різниця помітна одразу. В університеті значно більше часу приділяється профільним дисциплінам, тоді як у школі всі предмети були представлені приблизно рівною мірою.

Перші тижні були емоційними: багато нової інформації, людей, форматів роботи. Фактично це було знайомство з абсолютно новим для мене навчальним середовищем.

– Яка ваша «суперсила», що допомагає в навчанні?

– Дисципліна і бажання. Я вважаю, що людина, яка справді чогось прагне, обов'язково знайде шлях до своєї мети. Мотивація веде до цілі, але для мене найсильніша мотивація – це внутрішня цікавість і щире бажання зрозуміти щось нове.

– Чого ви очікуєте від студентських років?

– Насамперед – знайти власний шлях, спираючись на інтереси, які маю зараз. Хочу розвиватися, ставати кращою версією себе і реалізуватися як професіонал у своїй сфері.

– Де і ким ви бачите себе після закінчення університету?

– Передусім хочу отримати роботу у своїй сфері, а далі – постійно

розширювати свої можливості та знання. Мене також цікавить науковий напрям: статті, публікації, конференції, робота в науковому товаристві. Хотілося б поєднати професійний розвиток із дослідницькою діяльністю.

Софія КАЛІНІНА.

«БАЧУ ШИРОКІ ПЕРСПЕКТИВИ СВОГО РОЗВИТКУ САМЕ В УКРАЇНІ»: ІЛЛЯ ТАВРІСОВ ПРО ВИБІР ГЕОГРАФІЇ ТА МАЙБУТНЮ ПРОФЕСІЮ

Географія була його улюбленим шкільним предметом, тож саме з нею він вирішив пов'язати своє професійне майбутнє. Після підготовки до НМТ та участі в профорієнтаційному проєкті "GeoAcademy" Ілля Таврісов обрав факультет геології, географії, рекреації і туризму Каразінського університету.

– Ілле, що вплинуло на вибір професії? Які були чинники та причини?

– Професію та освітню програму обирав за принципом свого улюбленого предмета, тому обрав складати географію четвертим предметом на НМТ. Також поспілкувався зі своїм вчителем географії, вона порекомендувала мені обирати між Каразінським або ХНУМГ імені О. М. Бекетова.

– Чому обрали саме Каразінський?

– Для мене вибір Каразінського був набагато перспективнішим порівняно з іншими закладами вищої освіти. Тому першим пріоритетом обрав освітню програму «Рекреаційна географія та геобрендинг територій». Особливо мені подобаються можливості участі в програмах обміну та навчання за кордоном, які дає ця спеціальність.

– Як проходила підготовка до НМТ і який ви отримали результат?

– До НМТ з географії почав готуватися з початку вересня, але дуже активно з лютого. Я проходив пробні тестування, які влаштовували в нас у школі та відвідував курси профорієнтаційного проєкту "GeoAcademy". Там нам розповідали про сам факультет геології, географії, рекреації і туризму та переваги навчання в Каразінському, проводили пробні тестування з НМТ, ми разом розбирали кожен варіант. Також дуже вдячний своєму вчителю географії за якісну, чітку та зрозумілу

підготовку. Завдяки цьому склав тест на 164 бали, чим дуже задоволений.

– Як уявляєте своє студентське життя?

– Напевно, це буде звичайне рутинне студентське життя: відвідувати пари, готуватися до семінарів, заліків та сесії, підтримувати спілкування зі своїми однокурсниками та однолітками. Сподіваюся, що ми також будемо навчатися в офлайн-форматі задля живого спілкування та кращого розуміння навчального матеріалу.

– Які навички прагнете вдосконалити під час навчання?

– Хочу навчитися краще працювати з картами та орієнтуватися за ними. Сподіваюся, що це буде дуже важливо в моїй професії.

Звичайно, також хочу визначитися з необхідними для моєї професії навичками та вдосконалити їх, щоб стати потрібним спеціалістом у своїй галузі.

– Які у вас є хобі та чим захоплюєтеся поза навчанням?

– Полюбляю читати книги та слухати музику, але щось одне виокремити не можу. Також люблю проводити вільний час зі своїми друзями, а ще займаюся деякими справами, пов'язаними з домашнім господарством.

– Чи плануєте долучатися до студентського самоврядування, наукових гуртків або творчих проєктів університету?

– Хотів би спочатку дізнатися про це набагато детальніше й пізніше вирішити, чи приєднуватися мені до цих організацій, чи ні. Але мені подобається варіант пов'язаний з волонтерством

та участю в соціальному житті університету. Водночас я поки не бачу себе в профкомі чи студраді, оскільки хотів би спочатку краще зрозуміти, у яких напрямках можу бути найбільш корисним.

– Як почуваетесь в ролі студента Каразінського університету?

– Напевно, я децю відрізняюся від людей зі свого оточення, адже більшість моїх знайомих і друзів планують вступати до іноземних університетів та працювати за кордоном. Я не бачу для себе в цьому великого сенсу, бо вважаю, що можу реалізувати себе в Україні та бачу тут широкі перспективи для свого розвитку. Мені хочеться здобути хорошу освіту, знайти своє місце в професії та бути корисним саме тут. Як кажуть у народі: «Де народився, там і згодився».

Родіон БОНДАР.

«ЦЕ ВАЖЛИВИЙ КРОК ДО ЗДІЙСНЕННЯ МРІЇ СТАТИ ЛІКАРЕМ»: ПЕРШОКУРСНИЦЯ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЄЛИЗАВЕТА СКОРНЯКОВА

Скорнякова Єлизавета Євгеніївна – першокурсниця медичного факультету Каразінського університету, яка отримала 200 балів з математики на НМТ. Медична атмосфера для неї – не просто професійний вибір, а частина родинної історії.

– Чому ти обрала медицину і Каразінський університет?

– Медицина завжди була близькою для моєї родини. Мій тато – лікар вищої категорії, кандидат медичних наук, старший науковий співробітник Академії медичних наук, лікар-андролог-ендокринолог. Мама – психологиня, має приватну практику. Тож я змалку була близька до медичної сфери. Мені вона цікава, і я хочу продовжити сімейну традицію. Каразінський університет обрала, бо це престижний університет із хорошими можливостями для навчання та професійного розвитку.

– Що вважаєш своїм найбільшим досягненням?

– Наразі – вступ до університету. Для мене це важливий крок до здійснення мрії стати лікарем.

– Які враження від перших тижнів навчання? Яку різницю між школою та університетом уже відчула?

– Враження позитивні, хоча все ще здається незвичним. В університеті потрібно бути самостійнішою та відповідальніше ставитися до навчання. Тут значно більше залежить від тебе самої.

– У чому твоя «суперсила», що допомагає в навчанні?

– Це прагнення до знань. Я хочу постійно розвиватися, дізнаватися нове й у майбутньому стати хорошим спеціалістом і лікарем.

– Чого очікуєш від студентських років?

– Багато цікавих подій, нових знайомств і вражень, які запам'ятаються на все життя. Хочу не лише добре навчатися, а й насолодитися студентськими роками.

– Якою бачиш себе після університету? Чи вже визначилася з медичною спеціалізацією?

– Поки що зі своєю сферою в медицині визначуся трохи пізніше. Спочатку хочу отримати хорошу базу знань, спробувати себе в різних напрямках і зрозуміти, яка спеціальність найбільше мені підходить. А після університету бачу себе хорошим лікарем, який любить свою професію, постійно розвивається і є справжнім професіоналом своєї справи.

Ліна ТИМАРСЬКА.

ПЕРШОКУРСНИКИ-2026

ДВА УНІВЕРСИТЕТИ, ПОЛІТОЛОГІЯ ТА ПРАВО, УКРАЇНА ТА БРИТАНІЯ: ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ З НАЙКРАЩИХ ПЕРШОКУРСНИЦЬ ННІ ФІЛОСОФІЇ, КУЛЬТУРОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ, СТАРОСТИ ГРУПИ МАРІЇ НЕКРАСОВОЇ

Вона одночасно навчається у двох університетах, отримала високі результати НМТ, має обов'язки старости та інтерес до історії, політики й журналістики. Найкраща першокурсниця навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Каразінського університету Марія Некрасова розповіла про вибір спеціальності, перші враження від навчання, поєднання освіти в Україні та Великій Британії, а також свої плани на майбутнє.

– Чому ННІ філософії, культурології, політології, що вплинуло на вибір?

– Мені завжди подобалася історія, а пізніше до моєї сфери інтересів додалися політика й міжнародні відносини. Водночас вивчаю право в Единбурзькому університеті, і тому для мене поєднувати ще навчання в Каразінському – непогана комбінація, щоб потім поглибити знання в цих сферах і працювати.

– Чому обрали саме Каразінський?

– По-перше, для мене важливим був онлайн-формат навчання, адже це дозволяє одночасно навчатися у двох університетах. По-друге, мій дідусь та багато знайомих з Харківської області рекомендували вступити до Каразінського. Мені дуже сподобалася програма політології в університеті, а також дисципліни, які входять до мого навчального плану: філософія, українська й англійська мова, психологія тощо.

– Розкажіть про вступну кампанію: як вона проходила, які були складнощі або найбільші досягнення?

– Щодо екзаменів: НМТ я складала минулого року, бо тоді була ще не впевнена у виборі університету. Готувалася лише до математики й історії України, українську та англійську я знала на високому рівні. Добре, що була повітряна тривога, бо за цей час я змогла зосередитись і заспокоїтись. Взагалі на тестуванні була приємна та доброзичлива атмосфера, особливо під час спілкування з кураторами. Тому я отримала чудовий результат: 183 бали з історії України, 186 балів – українська мова і 200 – з математики та англійської. Вступна кампанія припала на мою відпустку, тоді я вже вирішила, що мене цікавить політологічна спеціальність. Було також добре, що цьогоріч скасували мотиваційні листи, тому було зручно подавати заяви.

– Як вам перші дні навчання в Каразінському? Які враження та емоції?

– Мені все подобається. Насамперед це стосується предметів, які вивчаємо цього семестру, та викладачів. Тому поки що проблем немає. Були лише певні організаційні прогалини, але мені моя група подобається, ми активно спілкуємося в чаті, допомагаємо одне одному з конспектами тощо.

Це приємно дуже, коли є хороша та доброзичлива група, з якою в мене точно залишаться приємні емоції та спогади.

– Які висновки вже встигли зробити після початку навчання? Чи відчутна різниця між школою і університетом?

– Звісно, відчутно. Знаєте, менше певного тиску від викладачів щодо

буквально всього. Насправді через ковід і війну в школі проводили багато онлайн-занять. І чомусь коли заходиш у зум на пару або лекцію – ти знову думками повертаєшся до шкільних років. Але, звісно, на мою думку, навчальні матеріали та обсяг інформації стали більш серйозним та академічним, що добре.

– Які навички, уміння чи враження хочете прокачати або отримати від університету й студентських років загалом?

– Насамперед навички, пов'язані з політологією, а також і загальні, бо ми, звісно, вивчаємо не тільки політологічні предмети. Тому хотілося б розвиватися в інших напрямках, наприклад, з тайм-менеджменту і відповідальності, бо мене також призначили старостою групи.

Також хочеться знайти багато знайомств з людьми, які мають спільні інтереси зі мною не тільки в Україні, а й за кордоном.

– Яку головну мету плануєте досягти за період навчання?

– Мабуть, отримати диплом. А також, можливо, написати певну наукову статтю, бо нам уже розказали про можливості видання наших публікацій у наукових журналах, або також мати можливість побудувати кар'єру в журналістиці.

– Якими будуть тематика та вектор ваших досліджень?

– Думаю, що це буде пов'язано з

історією та політикою. У цьому випадку найактуальнішою темою для досліджень є саме війна. Навіть у моменті, коли я дивлюся та читаю новини, то розумію, що мені подобається, як працює преса, мене цікавить процес створення цих матеріалів. Тому сподіваюся далі розвиватися в цьому напрямі. Але, якщо війна закінчиться, то також планую публікувати аналітичні матеріали, присвячені відновленню країни.

– Чи плануєте долучитися до організацій студентського самоврядування?

– Ще дивлюся за своїми можливостями, які пов'язані з вільним часом. А так – варіантів у мене небагато. Волонтерство було б непоганою ідеєю, особливо, якщо я буду влітку повертатися додому. Думаю, що пізніше остаточно вирішу це питання. Треба ще врахувати можливості долучитися до наукових проєктів, бо якщо вони з'являться, то також обов'язково долучусь.

– Про мрії та плани? Ким бачите себе після закінчення університету?

– Звісно, хочу побудувати хорошу кар'єру в тій спеціальності, яка буде подобатися й приноситиме користь суспільству. Хочу більше подорожувати та побачити світ.

Також бажаю жити в мирній країні, бо в Києві мені дуже подобається, тому найближчим часом хотіла б повернутися. Хочу відвідати й Харків, хоча б на врученні дипломів.

Родіон БОНДАР.

ПЕРШОКУРСНИКИ-2026

«УНІВЕРСИТЕТ ЯК СТАРТ ДЛЯ ВЕЛИКИХ ПРОЄКТІВ»: ІНТЕРВ'Ю ЗІ 200-БАЛЬНИЦЕЮ З ІСТОРІЇ ДАРІЄЮ ОВЧАРЕНКО-ОМЕЛЬЧУК, ПЕРШОКУРСНИЦЕЮ ННІ УІПА

Два роки в Іспанії, навчання в місцевому університеті, 200 балів з історії України на НМТ – і новий етап у Каразінському. Цьогоріч першокурсницею ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» стала Дарія Овчаренко-Омельчук.

Попри відстань, життя в іншій країні та навчання за кордоном, Дарія вирішила продовжити освіту в Україні й обрала Каразінський університет. Для неї вступ – це не лише новий студентський статус, а можливість поєднати досвід, здобутий у двох освітніх середовищах, та в майбутньому реалізовувати власні ідеї й проєкти. Чому серед українських університетів Дарія обрала саме Каразінський та як їй вдається поєднувати навчання в Україні й Іспанії – про це говоримо з першокурсницею ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія».

Чому ви вирішили вступити до українського університету?

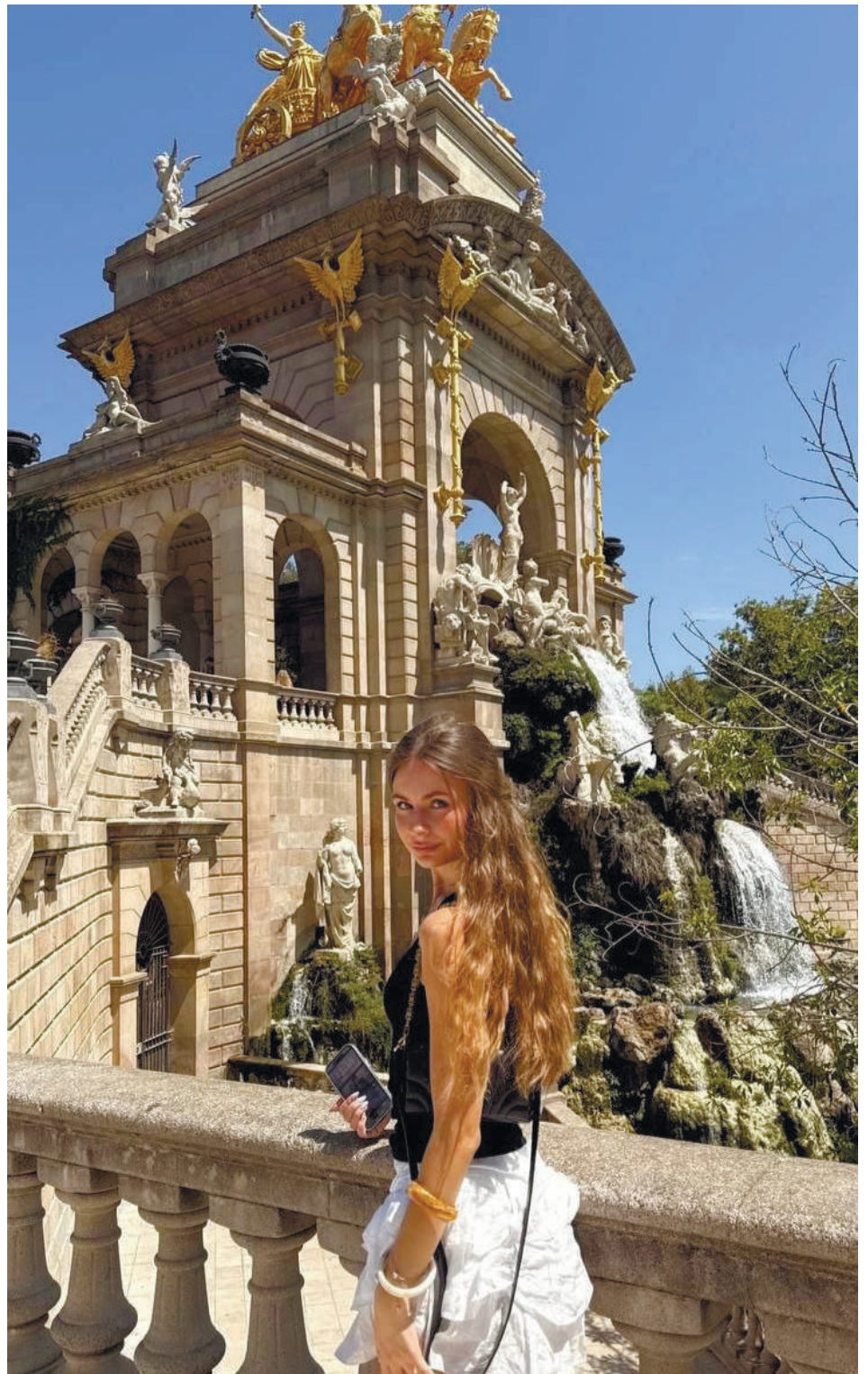
– Я склала НМТ у 2024 році, тож це був мій останній шанс вступити до українського університету. Не хотілося втрачати таку можливість: я добре підготувалася, склала тест і вирішила спробувати здобути ще одну освіту.

Чому ви обрали спеціальність «Менеджмент»?

– Менеджмент – універсальна спеціальність, яка дає змогу зрозуміти основи бізнесу, підприємництва, макро- й мікроекономіки, фінансів і створення власної справи. Це професія, яка завжди буде актуальною.

Як вам вдалося здобути 200 балів з історії? Як ви готувалися до НМТ?

– Я обрала стратегічний підхід:

опрацьовувала підручники, конспекти й додаткові джерела, зосереджувалася на ключових подіях і поняттях, створювала ментальні карти. Регулярно виконувала пробні тести й детально аналізувала помилки. Окремо продумала тайм-менеджмент: розподіляла час між завданнями й стежила, щоб не затримуватися надовго на одному питанні. Велику роль відіграла й підтримка близьких, друзів та вчителів. Я також долучилася до телеграм-групи, яку створив мій учитель історії. Ми обговорювали складні теми, а педагог допомагав спрямовувати підготовку.

У день іспиту я почувалася впевнено, адже знала, що зробила все можливе.

– Що вам допомагає навчатися?

– Мені здається, що завжди потрібна якась мотивація. Я люблю вивчати англійську, щоб подорожувати закордоном, щоб почувати себе комфортно. Вивчати історію, щоб вміти підтримувати розмови. Я люблю розвиватися та отримувати додаткові знання.

– Як для вас минула вступна кампанія?

– Дуже легко, порівняно з європейськими університетами. Єдине, що було важко – розставити пріоритети. Я подумала «що це таке?». Поставила один пріоритет на щось і навіть не зрозуміла, потім переробила. На сайтах все також зрозуміло. Я вступала зі своєю подружкою, ми здзвонилися швиденько та зареєструвалися.

– Як вам вдається поєднувати навчання у двох різних університетах різних країн?

– Дуже складно. Я намагалася відвідувати пари, але максимум виходила на півгодини, тому що в мене розклад в місцевому університеті збігається з Каразінським. Коли якісь пари в місцевому університеті не дуже важливі, я можу під'єднатися, послухати. Я так завжди роблю. Тут також є різниця у часі: якщо в Україні починається пара о дев'ятій ранку, у мене це восьма. Навчання в іспанському університеті теж починається о восьмій. Буває, в метро доєднаюся, послухаю півгодини, потім така: «окей, добре, там відмітилась». Спитала у старости, що нам задали за тиждень. В п'ятницю ввечері або в суботу всі, умовно 10 презентацій зробила, завантажила. І так кожен тиждень.

– Поділіться своїми враженнями від перших тижнів навчання в університеті.

– Все зрозуміло, дуже приємна атмосфера. Про тебе тут більше піклуються куратори. Порівнюючи з Іспанією, де ти повинен сам щось ходити в когось, дізнаватися, не знаєш в кого, в Каразінському кожен деталь тобі пояснює. В цілому дуже індивідуальний підхід, все зрозуміло.

– У вас є якась дисципліна, яка вам подобається найбільше?

– Мені подобаються економічна теорія, англійська мова та інформаційні технології. Вони більш цікаві, бо історія, математика, українська, право, все зі школи йде. Цікавить щось більш дотичне до менеджменту.

– Які навички ви хотіли б розвинути або здобути під час навчання в університеті?

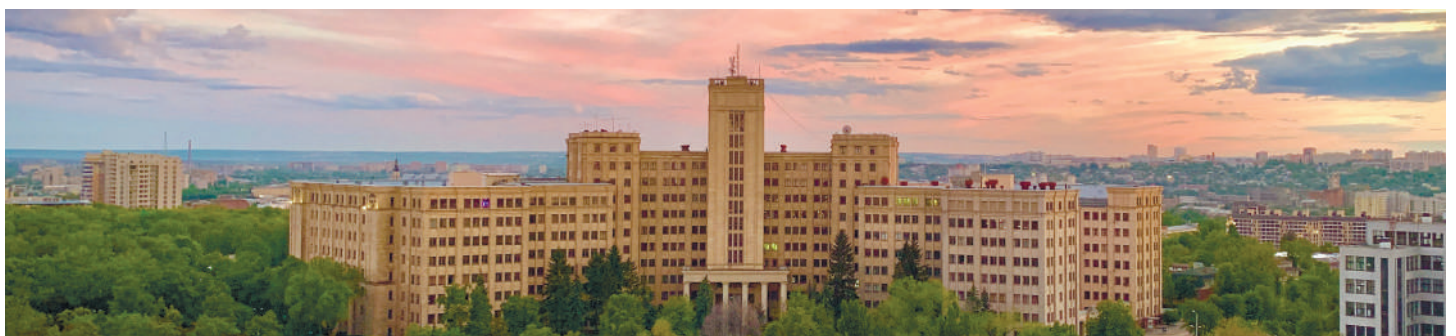
– Насамперед хотілося б краще розуміти, як працює бізнес, навчитися бути більш комунікабельною, розібратися у сфері менеджменту. Також хочу розвинути навички організаційного лідерства – вміти не лише створювати щось власноруч, а й організовувати процес, працювати з людьми, вести за собою команду.

– У якій діяльності ви бачите себе після університету?

– В ідеалі хотілося б відкрити власну архітектурну фірму. Мені подобається, що архітектура дозволяє поєднати творчість із можливістю створювати власну компанію, розвивати свій бізнес. Адже можна бути дуже хорошим архітектором, працювати на когось цілими днями, створювати цікаві проекти, але при цьому твоє ім'я може залишатися непомітним. Для мене важливо не лише бути професіоналом у своїй справі, а й розуміти, як побудувати власну справу, як розвивати її та зробити впізнаваною. Я з п'яти до п'ятнадцяти років навчалася у художній школі імені Рєпіна. Мені дуже подобалися малювання та композиція, але художницею я себе ніколи не бачила. Малювання було для мене радше важливою практикою.

Спочатку я думала про дизайн одягу, потім – про дизайн інтер'єру. Власне, інтер'єрами я цікавилася ще з дитинства. А потім хтось – уже навіть не пам'ятаю, хто саме, можливо, батьки – підказав: якщо обрати архітектуру, то згодом можна розвиватися і в дизайні інтер'єру, і в інших творчих напрямках. Тобто це більш універсальна професія, яка дає ширше розуміння того, як усе працює.

Софія КАЛІНІНА.

ПИШАЄМОСЯ!

ДИПЛОМИ, ЯКІ ПИСАЛИ ІСТОРІЮ: ПЕРШИЙ МЮНХЕНСЬКИЙ ВИПУСК КАРАЗІНЦІВ

83 дипломи, чотири факультети, чотири роки навчання далеко від Харкова – і покоління, яке вступало до Каразінського у 2022 році, а дипломи отримало в Мюнхені.

5 вересня в Мюнхенському осередку Каразінського університету відбувся перший випуск бакалаврів, які вступили до університету в перший рік повномасштабної війни.

У вересні 2022 року ніхто не знав, яким буде наступний день і коли українські студенти зможуть повернутися до Харкова. Війна розкидала їх по різних містах і країнах. Для багатьох Німеччина стала тимчасовим прихистком, а мюнхенський осередок Каразінського – місцем, де можна було не просто продовжити навчання, а зберегти зв'язок з університетом, знайти друзів і будувати плани на майбутнє.

Як усе починалося

Створенню мюнхенського осередку передувала робота з українськими дітьми та родинами, які опинилися в Німеччині після початку повномасштабної війни.

Важливу роль у цьому відіграли директорка культурного центру Die Gesellschaft für Integration und Kultur in Europa (GIK e.V.) Ніна Вішневська та доцентка кафедри теоретичної та прикладної інформатики факультету математики і інформатики Марина Владимірова.

Спочатку вони організували школу для українських дітей. За три місяці в ній навчалися 270 учнів – від першого до одинадцятого класу. Згодом виникла ідея створити в Мюнхені представництво Каразінського університету.

«Ми вирішили спробувати. Ніна Вішневська знайшла спонсорів – компанію JetBrains, орендували приміщення. Університет в особі ректорки Тетяни Кагановської та проректора Анатолія Бабічева нас підтримали, і ми дали можливість українським студентам, які вступили до Каразінського університету, навчатися в Німеччині», – згадує Марина Владимірова.

У 2022 році навчання в Мюнхені розпочали студенти чотирьох

факультетів: математики і інформатики, Каразінської школи бізнесу, біологічного та філософського.

Перший рік був особливо відповідальним та ризиковим. Для багатьох студентів це була можливість не втрачати час, поки вони перебувають за кордоном, не переривати українську освіту та водночас адаптуватися до життя в Німеччині.

Студентам допомагали не лише з навчанням. Важливими були питання поселення, соціальної підтримки, організації НМТ, вступу до університету та адаптації. До проєкту долучилися ректорат, декани, завідувачі кафедр, викладачі, партнери та спонсори.

З часом у кожній факультетській спільноті з'явилися люди, які стали для студентів значно більшими, ніж просто викладачами. Для біологів такою наставницею була доцентка кафедри зоології та екології тварин Марина Кравченко, для студентів Каразінської школи бізнесу – старша викладачка кафедри міжнародної економіки та світового господарства Ірина Дидорчук.

ПИШАЄМОСЯ!

А Марину Владимирову студенти тепло називали «мамою» мюнхенського проєкту.

«Дякую вам, перший випуск, що нам повірили. Дякую вашим батькам, ректорату, деканам, викладачам, працівникам нашого представництва, працівникам ГОРОДУ. Ми разом це зробили!» – наголосила **Марина Владимірова**.

І ось минуло чотири роки. Ті самі першокурсники 2022-го одягнули мантиї вже як випускники.

День, якого чекали чотири роки

Святковий день розпочався об 11:00 урочистою ходою територією знаменитого мюнхенського палацу Німфенбург, історія якого бере початок із 1664 року.

83 випускники чотирьох факультетів пройшли алеями парку в академічних мантиях. Їх фотографував професійний фотограф, а численні перехожі з цікавістю спостерігали за незвичною для Німфенбурга процесією.

О 13:00 розпочалася офіційна частина церемонії.

Привітати випускників до Мюнхена приїхали викладачі, представники університетів і компаній-партнерів,

батьки та рідні. Серед гостей був директор компанії CGI Jens Dworzak, який очолює практику «Гнучка трансформація» CGI у Німеччині та є співкерівником напряму «Стратегічний консалтинг» у Скандинавії та Центральній Європі. Теплі привітання випускники отримали також від представників JetBrains та Google.

До церемонії долучилися професор Ульмського університету Ірене Боу та професор Мюнхенського університету Людвіга і Максиміліана Антон Сирота, з якими Каразінський університет співпрацює від початку повномасштабної війни. Привітання надіслав і генеральний консул України

в Мюнхені Юрій Никитюк.

Особливо теплим стало звернення в.о. ректора Каразінського університету, професорки Тетяни Кагановської:
«Я добре пам'ятаю квітень 2022 року, нашу зустріч у Zoot і спільне рішення, яке ми тоді ухвалили. Дякую всім, хто повірив і зробив це можливим! Сьогодні 83 випускники є найкращим підтвердженням того, що ми все зробили правильно!»

Випускників також привітала директорка мюнхенського осередку Ніна Вішневська.

До випускників звернулися директор

ПИШАЄМОСЯ!

Каразінської школи бізнесу, професор Володимир Родченко; декан біологічного факультету, професор Юрій Гамуля; директор навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології, професор Іван Карпенко та завідувачка кафедри теоретичної та прикладної інформатики доцентка Анастасія Морозова.

А далі настав момент, заради якого всі зібралися, – вручення дипломів.

Від факультету математики і інформатики дипломи вручала доцентка Ірина Зарецька, від Каразінської школи бізнесу – доцентка Марина Владимірова, від біологічного факультету – доцентка Марина Кравченко, від навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології – доцентка Юлія Тагліна.

Особливу атмосферу створили самі випускники. Вони підготували сценарій свята, у якому розповіли історію кожного факультету – від перших днів навчання до випуску. З гумором і теплою згадували навчальні будні, спільні пригоди, події та дозволя, які за чотири роки перетворили випадкових однокурсників на справжню спільноту.

Поруч із випускниками були і їхні батьки.

Людмила Билкова, мама випускниці: «Ви не просто дали нашим дітям якісну освіту – ви зберегли для них частку рідного міста, рідної країни, дарували відчуття дому та допомогли реалізувати мрії за кордоном».

Та найемоційнішою частиною стали слова подяки випускників

Глорія Цуркіна, ННІ «Каразінська школа бізнесу»:

– Озираючись назад, розумію, що ці роки були значно більшими, ніж просто навчання в університеті. Тут були перші великі рішення, виклики, перемоги, люди й моменти, які назавжди залишаться частиною моєї історії. Дякую за цей етап – і за відчуття, що попереду ще більше.

Руслана Билкова, ННІ «Каразінська школа бізнесу»:

– Роки бакалаврату пролетіли як одна мить, але залишили неймовірний багаж знань, досвіду та людей, які стали по-справжньому рідними. Це був шлях викликів, дорослішання та щоденного руху вперед. А наш випускний став його ідеальним, казковим фіналом, який перевершив усі очікування: стільки сяючих очей, масштабу, драйву й того особливого відчуття, коли все відбувається саме так, як я завжди мріяла та уявляла. Пишаюся нашим випуском і вірю, що далі – тільки більше й яскравіше! Будь завжди One Step Ahead!

Віолетта Горбунова, староста мюнхенських груп біологічного факультету:

– Очні заняття довели: біологи найкраще функціонують саме у природному середовищі, а не за моніторами. Дякуємо за можливість досліджувати все *in vivo*! Випускний став найкращим приводом нарешті зустрітися: на жаль, не усіма, але з більшістю групи наживо й згадати, як це важливо – коли тебе оточують дійсно твої близькі люди. А за те, що наш проєкт здійснив справжній

еволюційний стрибок і вийшов на новий рівень – отримав підтримку від *Deutscher Akademischer Austauschdienst*, окрема вдячність нашій неможливі кураторці – Кравченко Марині Олександрівні (яка ще й привезла до Мюнхена дипломи для усіх 4-рьох факультетів) та професору *Ludwig-Maximilians-Universität* – Антону Сироті. Так би мовити, без їхнього каталізу ми б і досі залишалися на стадії анаеробного бродіння.

Вероніка Місько, біологічний факультет:

– Ці роки бакалаврату в Каразінському були сповнені викликів, але саме вони навчили нас знаходити вихід із будь-яких ситуацій і зробили сильнішими. Безмежно вдячна за можливість проходити захопливі практики в лабораторіях, за глибокі знання, крутих викладачів та людей, які стали справжньою опорою!

Наталія Семенова, факультет математики і інформатики:

– Зібратися разом із одногрупниками та викладачами на фінішній прямій бакалаврату – особлива радість. Цей випускний став для нас миттю, що подарувала відчуття повноцінного, яскравого студентського свята. Я неймовірно щаслива тримати в руках свій диплом після чотирьох насичених років! Попереду нові цілі, і університет став чудовим і вже неймовірно рідним стартом для нових яскравих розділів!

Анна Захарченко, факультет математики і інформатики:

– Університет дав мені не лише професійні знання, а й цінний життєвий

ПИШАЄМОСЯ!

досвід. Я познайомилася з чудовими людьми, навчилася працювати в команді, вирішувати складні завдання та знаходити вихід із непростих ситуацій не лише у професійній сфері, а й у житті. Дуже вдячна за цей важливий етап і людей, яких зустріла тут.

Еліна Завірюха, факультет математики та інформатики:

— Для багатьох із нас вступ до Каразінського університету в Мюнхені став важливим кроком у непростий період життя. У 2022 році ми опинилися в Німеччині, зовсім не знаючи німецької мови та не розуміючи, як будувати майбутнє в новій країні. Можливість здобувати українську освіту, відвідувати очні заняття, спілкуватися з викладачами й залишатися в українському середовищі значно полегшили процес адаптації. Значну роль у цьому відіграв культурний центр GOROD, який створив необхідні умови для навчання та студентського життя. За чотири роки Каразінський університет дав нам не лише знання, а й основу для майбутнього. За ці роки сформувалася справжня студентська спільнота, об'єднана спільним досвідом, навчанням і підтримкою. Особливим завершенням цих чотирьох років став випускний, організований спільними зусиллями студентів. Від перших ідей до безпосередньої підготовки свята кожен зробив свій внесок, і разом нам

вдалося створити подію, яка об'єднала випускників, викладачів, рідних і друзів та стала символічним завершенням нашого студентського шляху. Усе це стало можливим завдяки спільній роботі студентів та підтримці культурного центру GOROD.

Олександр Коломієць, ННІ філософії, культурології, політології:

— Величезна подяка за можливість отримати освіту рідної країни далеко за її межами! А також гордість за те, що є першими випускниками нашого університету за кордоном!

Марія Матвієнко, ННІ філософії, культурології, політології:

— Ці чотири роки були для мене не лише про навчання, а й про людей, пошук себе, нові міста, нові можливості та досвід, який точно залишиться зі мною надовго. Дуже дивно усвідомлювати, що цей етап уже завершується, але ще приємніше — знати, скільки всього він нам дав. Я безмежно вдячна Культурному центру «GOROD» за те, що навіть у такі складні часи ми мали можливість навчатися очно, зустрічатися, створювати спільні спогади й залишатися справжньою студентською спільнотою далеко від дому. І особливо цінно, що ми змогли так само очно зібратися на нашому випускному — усі разом, за кордоном, через чотири роки після початку цієї

історії. Сам випускний вийшов дуже теплим, щирим і емоційним — здається, у якийсь момент просльозилися майже всі. І тоді особливо гостро відчувалося, наскільки багато значили для нас ці роки й люди, з якими ми їх прожили.

Анна Олішевич, ННІ філософії, культурології, політології:

— Безмежно вдячна викладачам, які робили навчання не тільки корисним, а й неймовірно захопливим, а спілкування — дружнім і теплим! Мрію про якнайшвидшу особисту зустріч у стінах рідного Каразінського університету!

...Тепер у випускників — нові маршрути. Частина вже вступила до магістратури Каразінського університету, частина продовжить освіту в німецьких університетах, хтось розпочинає професійний шлях, але чотири роки в Мюнхені назавжди залишаться частиною їхньої особистості та університетської історії.

Цей випуск став історією про те, що університет можна перенести за кордони, але неможливо позбавити його головного — спільноти. Історією 83 людей, які починали цей шлях під час війни, а сьогодні відкривають нові сторінки свого життя.

Пишаємося нашим першим мюнхенським випуском!

Ліна ТИМАРСЬКА.

«ЗДОБУВАЧІ БУДУТЬ ВИВЧАТИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ТЕ, ЩО ВОНИ МОГЛИ ЧИТАТИ УКРАЇНСЬКОЮ»: ОДНА З АВТОРІВ НОМІНОВАНОГО ПІДРУЧНИКА ПРО ПОЄДНАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЕКОЛОГІЇ

20 липня Каразінський університет оприлюднив список переможців виставки-конкурсу навчальної та наукової літератури. Зокрема дипломом III ступеня за підручник отримала робота Надії Черкашиної та Надії Максименко “English Bachelors’ course in Ecology” In 2 parts. Part 1 textbook. Підручник є третім переробленим і доповненим виданням, якому надано гриф МОН у 2008 році. Про особливості створення підручника, його наповнення та використання англійської мови детальніше розповіла одна з його авторок Надія Максименко, доктор географічних наук, професор та завідувач кафедри екологічного моніторингу і заповідної справи ННІ екології, зеленої енергетики та сталого розвитку.

– Як виникла ідея створити підручник?

– Я видала вже кілька профільних підручників, тому в мене є досвід роботи над навчальними виданнями.

Ідея видати цей підручник народилася спільно з Надією Іванівною Черкашиною, яка викладає впродовж усього існування екологічного факультету (нині ННІ екології, зеленої енергетики та сталого розвитку) англійську мову екологам. Вона мені це запропонувала. Ми виконуємо багато міжнародних проєктів, англійська мова потрібна скрізь як для студентів, так і для викладачів. Тому ми вирішили створити підручник, щоб студенти мали інструмент для навчання та підготовки.

– Що міститься в першій частині підручника? Що буде в другій?

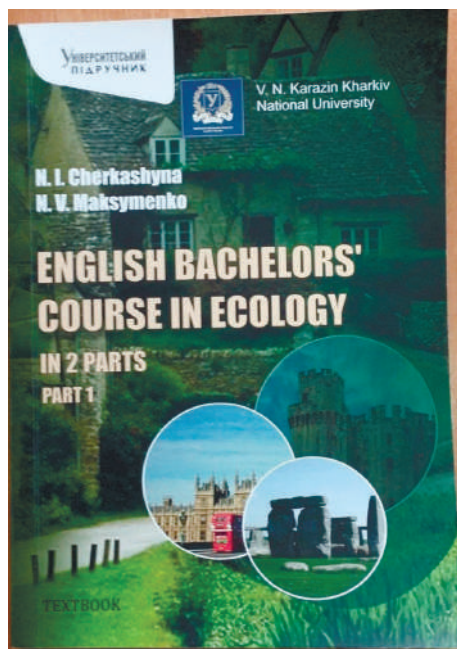
– Це підручники для кожного курсу. Перший підручник був укладений відповідно до дисципліни та програми англійської мови першого курсу. Другий розроблявся так само для другого курсу, зокрема з текстами, розділами та вправами. На спеціальності «Екологія» англійську викладають упродовж усіх семестрів, ми приділяємо їй багато часу – це наш усвідомлений вибір. Тому на першому та другому курсах її вивчають постійно.

– Розкажіть більше про це та попередні видання цієї роботи.

– Перше перевидання підручника, рекомендованого МОН України було давно, ще до війни, а це друге перевидання. Рішення Вченої ради було затверджено у 2024 році. Сам рукопис був підготовлений у 2021 році, якраз перед війною. А потім війна. Робота не зупинялася, але на затвердження Вченої ради університету підручник було подано у 2024 році. Після надання грифу ще цілий рік тривала технічна робота. Підручник вийшов тільки

у 2025 році. Щодо перевидань, то суспільні, державні та міждержавні зміни приводять до необхідності оновлення підручника. До прикладу, в інших профільних дисциплінах зміни законодавства, екологічної нормативної документації, навіть підпорядкованості певних управлінських структур зумовлюють внесення змін у навчальні видання. З англійською мовою інакше. Мабуть, краще б вам розповіла моя колега-філолог про нюанси, які можна було змінити у вивченні мови, але матеріал екологічного спрямування, використаний у підручнику, ми оновлювали відповідно до змін у суспільстві й науці. Наші здобувачі ведуть активні наукові дослідження. Для цього треба мати словниковий запас, який відповідає змінним методологіям і течіям в науці. Окрім того, наші здобувачі готуються до презентацій матеріалів на конференціях та в публікаціях, що теж є окремою частиною філологічної підготовки. У цьому була необхідність змін. Також ми усвідомлювали, що в акредитації освітніх програм

КРАЩА НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ

перевидання оновлених навчальних матеріалів додає позитивної оцінки.

– Скільки часу ви як автори витратили на написання?

– Це складно визначити, бо спочатку в нас було перше видання, після нього книга перероблялася. Потім дуже велика допомога в апробації матеріалу, який ми підбираємо, йде від центру підтримки цифрового навчання, тобто Moodle. Кожна дисципліна має свою електронну версію, тому там щорічно усе апробувалося: щось замінювалося, щось доповнювалося, щось залишалося. І от завдяки вдосконаленню курсу в Moodle в підручник ми вже беремо матеріал, з яким цікаво працювати, який дуже корисний у мовному плані, адже не всі екологічні тексти можна використати для вивчення мови.

– Яка була ваша роль у створенні цієї роботи?

– Моя ідея та задача полягала в тому, щоб структура книги відповідала структурі підготовки фахівця-еколога, щоб вивчення англійської мови та екології відбувалося паралельно. Якщо в нас є дисципліна «Метеорологія та кліматологія», то там є розділ про забруднення повітря, «Гідрологія» – розділ про воду, «Ґрунтознавство» – розділ про ґрунти тощо. Ця потреба полягає в тому, щоб фахові знання, які наші студенти здобувають українською мовою, вони могли також опановувати й англійською. Щоб для здобувача не було складним представити свою наукову роботу на конференціях, яку він виконує, наприклад з ґрунтознавства або метеорології. Ось це – найважливіше. Моє завдання було – побудувати структурний ланцюжок, щоб підручник відповідав логіці цієї освітньої програми.

– Де ви брали матеріали для написання підручника?

– Якщо говорити про саму логіку побудови, то є стандарт підготовки бакалавра-еколога. У ньому закладено вимоги до компетентностей та програмних результатів навчання

(ПРН), які мають бути сформовані в здобувача на момент закінчення університету. Відповідно до нього ми розробили освітньо-професійну програму еколога-бакалавра, де враховано дисципліни, які ці компетентності і ПРН формують і є структурно-логічна схема викладання дисциплін, відповідно до якої було організоване подання матеріалів. Коли сформувалась логіка побудови професійних знань, тоді ми почали підбирати тематики. Наприклад, є тема вода, яка охоплює кілька аспектів: гідрологію, моніторинг водного середовища, нормування антропогенного навантаження на водні об'єкти тощо. Потім ми узгодили типову структуру тем. Підручник складається з восьми тем, побудованих згідно з вимогами рекомендацій Ради Європи стосовно вивчення, викладання та оцінювання знання іноземних мов. Усі теми пов'язані між собою та побудовані за принципом наростання граматичних, лексичних та мовних труднощів. Він складається з трьох взаємопов'язаних частин. Перша частина містить основний лексико-граматичний матеріал 8 тем, тест-контроль, а також завдання для виконання проєктної роботи. Друга частина – додатковий матеріал для самостійної роботи країнознавчого та наукового характеру. Третя частина – додаток, таблиця неправильних дієслів, таблиця формул та хімічних елементів англійською мовою.

Що стосується вправ та завдань, то це була повністю сфера роботи Надії Іванівни. Потім ми шукали та підбирали тексти, ілюстративний матеріал. Я підбрала купу фотографій, що доповнюють тексти. Мені це дуже подобається. Загалом намагаюся в будь-який підручник давати зроблені мною фотографії. Тут у нас була більш широка географія об'єктів, тому ми фотографії брали також з інтернет-джерел.

– Чи були труднощі під час створення?

– Найбільші труднощі, безумовно, були організаційними, тому що ми самі не займаємося коректурою

Надія Черкашина
та Надія Максименко

або верстанням. Тому велика вдячність працівникам видавництва Каразінського університету, які з рукопису роблять книжку. Коли в університеті була запроваджена програма «Університетський підручник», ми ввійшли в цю програму. Це велике досягнення Каразінського, а для її реалізації, крім авторів-викладачів-розробників навчальних видань, потрібен достатній штат працівників видавництва, які забезпечують технічний бік цього процесу. Напевно, у цьому складність. Для видавництва це великий обсяг роботи.

– Наскільки важливо для вас було долучитися до створення підручника?

– Мені це запропонувала Надія Іванівна. Вона сказала, що хотіла б, щоб екологи вивчали мову не окремо від професійної підготовки. Ось тоді в мене виникла ідея зі спорідненою програмою. Далі все стало ще цікавіше: ми багато разів переробляли структуру, бо думали: «Наче ось так», а потім: «Ні, це буде вузько, якщо зробимо відповідно до дисципліни. Ні, зробимо отак». У процесі роботи це захоплює. Це було цікаво, я аж ніяк не шкодую, що ми витратили на це час. Зараз в роботі друга частина підручника – для другого курсу. Сподіваємось, що він матиме таку ж високу оцінку.

Софія КАЛІНІНА.

«КОНФЕРЕНЦІЇ ДАЮТЬ НАТХНЕННЯ РОБИТИ»: ПРО ПАМ'ЯТЬ, ВІЙНУ ТА УКРАЇНСЬКУ НАУКУ В МІЖНАРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

З 28 липня до 1 серпня в Буенос-Айресі, Аргентині, відбулася щорічна конференція Memory Studies Association, яка була присвячена темі «Пам'ять та демократія» в Університеті Торкуато ді Телла. Подія об'єднала дослідників із різних країн і наукових дисциплін, що вивчають пам'ять як політичний, соціальний і культурний феномен. Українська дослідниця та аспірантка історичного факультету Каразінського університету Владислава Кошельник взяла участь у MSA Forward із доповіддю про дослідження пам'яті про Першу світову війну в німецькій літературі 1920–1930-х років. Про участь у конференції, міжнародну академічну комунікацію, сприйняття українських дослідників у світі та те, як сьогодні формується пам'ять про російсько-українську війну розповіла нам в інтерв'ю Владислава.

– Що для вас означала можливість представити своє дослідження саме на конференції Memory Studies Association?

– Почну з того, що це таке MSA. Якщо брати галузь, не тільки історичну, а й соціологічну, культурологічну та літературознавчу, то серед них поширена окрема тематика досліджень щодо пам'яті. Тобто це про те, як люди різних історичних епох пам'ятали та зберігали події минулого. Це якщо спрощено говорити.

Ця асоціація дослідників, утворилася тільки 10 років тому. Насамперед це були європейські дослідники, але вони з часом залучали все більше й більше світових імен. І це їхня щорічна конференція, яку проводять з різною метою. MSA Forward – це спеціальна конференція для молодих дослідників, які тільки починають свій науковий шлях, така допоміжна панель, щоб їм дати можливість виступити, представити своє дослідження і, що найважливіше,

отримати коментарі, тобто якийсь такий фідбек про тему їх досліджень, поради, враження або дискусії. Це все для того, щоб молодий дослідник не почувався у вакуумі, не був сам по собі й розумів, що йому робити далі. Тут є фахівці, які можуть спокійно, абсолютно нормально розповісти, на якому ти етапі дослідження, що можна покращити, на що ще звернути увагу.

– Чому обрали тему щодо дослідження досвіду Першої світової війни в німецькій літературі 1920–1930 років?

Це дослідження – частина мого дисертаційного дослідження. У мене загалом воно про присвячення пам'яті про Першу світову війну в Німеччині в 1919–1945 роках. Розумію, що зараз повне дослідження представити ще не можу, бо воно не готове повною мірою і є тільки певні частини. Тому вирішила скористатися можливістю представити саме фрагмент цього дослідження.

Я знала, що ті фахівці, які були на конференції, займаються схожими дослідженням, зокрема пов'язаними з літературою, й дуже влучно потрапила і під тему, і під тих людей, які там

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

були. Моє дослідження присвячене чотирьом авторам і їхнім текстам, які представляли різний досвід: Ернст Юнгер «Вогонь і кров», Клара Фібіг «Червоне море», Еберхард Меллер «Дуомон або повернення солдата Одіссея» та Ернст Глезер «Рік народження 1902».

Це тексти, які описують досвід військових на війні, цивільних у тилу, досвід жінок, які переживають втрати та різні емоційні «гойдалки» під час війни, про підлітків та як вони переживали цей досвід.

– Що для вас було найцікавішим на конференції Memory Studies Association? Можливо, це певний виступ, знайомства з багатьма науковцями зі всього світу або навіть враження від самого Буенос-Айреса?

– Усе разом, скажімо так. Ця конференція – мій перший досвід участі офлайн, що для нас зараз дуже рідкісне явище.

Також це багато знайомств і спілкування, хоча з частиною людей, які були присутні на події, я вже була знайома, бо взимку їздила до Данії на спеціальну школу на тиждень і вже там частково з ними познайомилася. Власне кажучи, завдяки цій зимовій школі я й потрапила на конференцію.

Також коментарі. Це завжди добре, я їх взагалі люблю. Думаю, будь-хто, хто пише дисертацію, буде радий будь-яким коментарям, бо коли ти сам працюєш і пишеш, важко себе оцінити та подивитися на свою роботу зі сторони.

Студії пам'яті як галузь молода. І багато питань залишаються недослідженими з теоретичної точки зору. Є багато прогалин, які зараз визнаються, і тому дуже цікаво побачити людей, які саме зараз працюють над тим, щоб розробити нові теорії, методологію тощо. Це взагалі неоціненний та найкращий досвід.

Звичайно, це також і Аргентина. Це взагалі окрема історія. Можливо, є

певні проблеми, які об'єднують нас, але все одно це абсолютно інший досвід.

– Чи участь у MSA змінила або доповнила ваше дослідження? Чи з'явилися нові питання, які тепер хочеться дослідити?

– Деякі питання, зокрема методологічні, для мене прояснилися. Водночас з'явилися нові. Особливо цінними порадами були рекомендації щодо літератури, адже неможливо знати всі дослідження, які існують за твоєю темою. Мені радили, що почитати, до яких підходів можна звернутись або з якими посперечатись. Тобто це допомагає. Навіть критика, з якою ти не погоджуєшся, корисна, тому що допомагає зрозуміти, у якому напрямі можна рухатися далі.

– Що дає українському досліднику участь у таких міжнародних конференціях, чого неможливо отримати лише в межах власного університету чи наукового середовища?

– Передусім це комунікація. Багато

міжнародних дослідників зараз просто не можуть приїхати в Україну, тому особисте спілкування з ними за кордоном є дуже важливим. Можу згадати тільки один випадок коли два роки тому приїжджали до нас в Закарпаття два дослідники, які були на конференції. Але це все одно дуже мало. Тому важливо, щоб вони тебе побачили, запам'ятали, а згодом, якщо ти їм напишеш, розуміли, хто ти і чим займаєшся. Комунікація в науковому середовищі має велике значення.

Другий момент – розуміння того, що відбувається у світовій науці. В Україні доступ до наукової літератури став значно ширшим, але він не завжди може зрівнятися з можливостями європейських університетів.

Особливо складно отримувати інформацію про найновіші дослідження. На конференціях можна дізнатися, що зараз досліджують, які роботи виходять і які напрями стають актуальними.

Звичайно, це можливість презентувати власні дослідження міжнародній

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

аудиторії. Українських науковців варто знати, чути їхні імена та розуміти, над чим вони працюють, особливо з огляду на умови, у яких сьогодні працює українська наука.

– Як, на вашу думку, сьогодні сприймають українських дослідників у міжнародному академічному середовищі?

– З цікавістю. Тому що, будемо відвертими, не всі в контексті, якщо не враховувати тих, які досліджують українські аспекти.

Якщо ти сам не розповідаєш про свою історію, її можуть інтерпретувати за тебе. І питання в тому, якою буде ця інтерпретація. Я чула доповіді, які, чесно кажучи, викликали в українців подив та обурення.

— А які саме?

Наприклад, людина розповідала про Крим і посилалася на соціологічне опитування, проведене у 2022 році на першому каналі російського телебачення, фактично сприймаючи його як джерело, якому можна довіряти.

Це був американський дослідник, не росіянин. Але також була доповідь від росіянина про так званий музей «сво». Вони могли бути критичними, але часто подавалися без ширшого контексту: просто розповідалося, що є певний музей, що в ньому представлено, але не пояснювалося, для чого він використовується та що за цим стоїть.

Тому дуже важливо презентувати український досвід і показувати, що в Україні також відбувається наукова робота, знайомити світ з нашою історією та напрацюваннями наших вчених.

— Чи можна провести паралелі між тим, як у Німеччині осмислювали досвід Першої світової війни, та тим, як сьогодні в Україні осмислюється досвід російсько-української війни?

– Паралелі є, але вони не можуть бути повними. Передусім тому, що Перша світова війна вже завершилася, а наша війна триває. Те, як її пам'ятимуть у майбутньому, ще може дуже сильно змінитися.

Водночас певні схожі процеси вже можна побачити. Наприклад, різницю в тому, як війну сприймають люди, які перебувають на фронті, і ті, хто залишився в тилу. Є також державна політика пам'яті, встановлення пам'ятників, суспільні дискусії.

Після Першої світової війни в Німеччині розпалася імперія, тому суспільству потрібно було шукати нові символи. В Україні ми сьогодні також переосмислюємо радянське минуле та шукаємо власну мову для представлення сучасної війни.

У нас ще формується меморіальна культура. Тому зараз важко говорити про остаточні висновки.

У Німеччині теж довго тривали дискусії щодо пам'яті про Першу світову війну. Деякі дослідники пов'язують проблеми з її переосмисленням із тим, що згодом стало можливим утвердження

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

нацистської ідеології.

Але говорити про те, що українська ситуація є такою самою, поки що неможливо. Для її повноцінного осмислення має завершитися війна, минути певний час, і лише тоді суспільство зможе сформувати власне бачення та підходи до осмислення пережитого.

– Тобто поки вирішувати питання пам'яті складно через те, що війна триває? Які в майбутньому можуть бути стратегії, щоб не допустити таких ситуацій, як у Німеччині?

– Тут багато рівнів. Є державний, міжнародний і локальний рівні. Не може бути так, що хтось один визначить, як усі мають пам'ятати війну.

Способи пам'ятати можуть пропонувати історики, журналісти, письменники, політики, громадські організації чи просто люди, які хочуть провести певну акцію. Тому важлива комунікація, щоб різні групи не працювали повністю відірвано одна від одної. У нас уже є приклади меморіалів, які створювалися без достатнього обговорення з громадою.

Потрібно обговорювати ці питання, шукати спільні символи та точки перетину. Якщо кожен робитиме лише своє, може виникнути ситуація, коли в одному місці буде один символ, в іншому – інший, а на державному рівні – третій.

Тому важливо говорити, переосмислювати та критично ставитися до символів, які ми вже використовуємо. Поки що багато елементів цієї системи ще не сформовані.

– Чи може література, мистецтво, кіно або особисті історії іноді зберігати пам'ять про війну краще, ніж суто історичні документи?

– Звичайно. Зараз у дослідженні пам'яті є навіть окремий підхід, відповідно до якого література, кіно,

серіали, медіа загалом розглядаються як своєрідні медіатори пам'яті.

Для частини суспільства, особливо для майбутніх поколінь, які вже не матимуть безпосереднього досвіду цієї війни, саме через книжки, фільми, музику чи особисті історії вона може стати зрозумілою і близькою. Людина може не пережити певну подію особисто, але прочитати про неї або побачити її у фільмі, і це все одно вплине на те, як вона сприйматиме минуле. Іноді достатньо навіть першого такого контакту, щоб у людини виникло бажання дізнатися більше.

Тут є й цілком практичний момент. Історичні документи надзвичайно важливі, але ми не можемо очікувати, що більшість людей щодня відкриватиме архіви й читатиме документи про війну. Більшість отримуватиме знання про минуле через те, що доступніше: шкільні підручники, літературу, кіно, музику, медіа, інтернет. Тому те, як війна буде представлена в культурі, безумовно, впливатиме на те, як її пам'ятатимуть.

Наприклад, на цій конференції була презентація дослідження, присвяченого літературі про війну в Боснії. Дослідники взяли художні твори про цей конфлікт і провели соціологічне опитування серед різних груп людей: боснійців, сербів, європейців, які читали цю літературу. Вони порівнювали, як ці люди сприймають описані події, на що звертають увагу, які висновки роблять. І це показує, наскільки література справді може впливати на пам'ять про війну.

Але тут є важливий момент: одна книжка чи один фільм самі по собі не здатні сформувати пам'ять цілого суспільства. Потрібна певна система. Потрібні державні та культурні інституції, які підтримують цю пам'ять, проводять заходи, створюють простір для обговорення. Бо ми можемо мати десятки книжок і фільмів про війну в Боснії, але якщо запитати пересічну людину в іншій частині Європи, наскільки добре

вона пам'ятає, що там відбувалося, результат може бути зовсім не таким очевидним.

Тому я б сказала, що мистецтво працює не окремо, а як частина ширшої системи пам'яті. Воно може дуже сильно впливати на людей, особливо на молодше покоління, але для цього потрібне середовище, у якому ця пам'ять підтримується.

І це добре видно навіть на прикладі росії, яка вкладає величезні кошти у фільми, серіали та інші культурні продукти про війну, історію й так звані «історичні» події. Навіть якщо ми можемо з цього сміятися або критикувати їх, сам факт таких інвестицій не випадковий. Це теж частина політики пам'яті. Вона працює не через один конкретний фільм, а через постійне повторення певних образів і наративів.

Тому література, кіно, мистецтво й особисті історії справді можуть зберігати пам'ять про війну дуже сильно. Але найкраще вони працюють тоді, коли стають частиною ширшої культури пам'яті, а не існують самі по собі.

– Який головний висновок ви зробили для себе після участі в конференції та роботи над цією темою?

– Тема цікава та нею цікавляться. Вона дійсно важлива для багатьох людей.

Здається, що про пам'ять багато говорять, але виступи дійсно показують, що є інтерес, є питання, які або взагалі ніхто не порушує, або порушували, наприклад 20 років тому, і вже можна з ними подискутувати.

Тобто конференція показала мені, що в цій темі ще багато нюансів, на які можна звернути увагу, є певна наукова новизна. Тому найголовніше, що це дає більше натхнення. Я б сказала, що будь-яка конференція дає натхнення щось робити. Це, напевно, найголовніше, що можна отримати.

Родіон БОНДАР.

АКТУАЛЬНА ТЕМА

ХТО КОГО: ЛЮДИНА ЧИ АЛГОРИТМ? ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА ННІ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРО НОВУ ЕРУ ШІ

Сьогодні штучний інтелект увійшов в університети та наукові лабораторії, змінюючи звичні підходи до навчання. Разом із новими можливостями для досліджень з'являються й серйозні питання: як використовувати алгоритми відповідально й не дати їм думати замість нас? Своїм поглядом на цифрову трансформацію освіти, від теорії до реальних прикладів, ділиться заступник директора інституту комп'ютерних наук та штучного інтелекту Каразінського університету, доцент кафедри математичного моделювання та аналізу даних Турута Олексій Петрович.

– Олексію Петровичу, що для вас особисто означає штучний інтелект?

– Загалом для мене штучний інтелект має три напрями. По-перше, це дослідження. Я займався генеративним ШІ ще до того, як ChatGPT став мейнстримом: досліджував мультимодальні дані, створював такі дані й вивчав різні теорії аналізу та машинного навчання.

По-друге, я викладаю штучний інтелект, навчаю студентів класифікувати дані, обробляти зображення, генерувати відповіді за текстами, працювати з машинним перекладом, робити парафрази та виконувати інші завдання, які будуть корисними їм у майбутньому.

По-третє, я використовую інструменти штучного інтелекту в повсякденному житті, не порушуючи академічну доброчесність.

Наприклад, використовую ШІ для генерації зображень, щоб мої лекції були цікавішими. Разом із командою аспірантів ми також розробили голосового асистента для абітурієнтів, який допомагає отримувати інформацію про вступну кампанію. Плануємо під час роботи цього річного приймальної комісії використовувати й

навчати цього агента, щоб наступного року він допомагав зменшувати навантаження на наших працівників.

Наразі штучний інтелект одночасно лякає й захоплює. На думку Олексія, страх пов'язаний з браком розуміння принципів роботи ШІ. «Якщо ви не розумієте, як він працює, то вам здається, що штучний інтелект – це магія, і це певною мірою лякає. Саме тому рекомендую використовувати ШІ постійно та паралельно розбиратися, як він працює і як його використовувати відповідально», – зазначає він. Водночас розвиток технологій, за його словами,

відкриває доступ до створення складних рішень навіть для людей без глибокої технічної підготовки. Проте ключовим залишається питання відповідальності. «Сучасний розвиток агентів штучного інтелекту дозволяє людям, які не мають технічного бекграунду, які не знають математики, створювати продукти або рішення й використовувати їх. Однак ви маєте розуміти, що відповідальність за помилки, які будуть продукувати ваші агенти, покладатимуть на вас».

Аналізуючи типові помилки студентів і дослідників, Олексій закликає

АКТУАЛЬНА ТЕМА

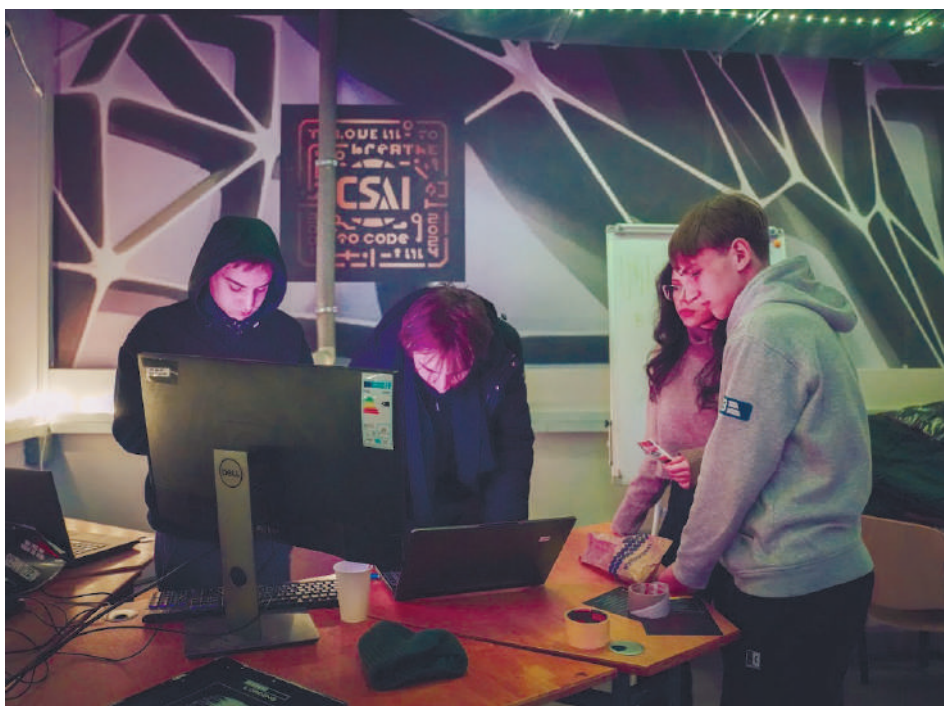
розмежовувати тих, хто досліджує самі моделі, від звичайних користувачів. Головна хиба останніх – сприймати генеративні алгоритми як інструмент, що вміє мислити. «GPT-моделі – це генератори текстів, їхнє завдання генерувати, переказувати тексти, тож великою помилкою для вас буде вважати, що вони вміють розв’язувати задачі. Насправді вони вгадують, – наголошує Олексій Петрович. – Якщо ви хочете поспілкуватись з GPT-моделлю, щоб вона вам вказала на помилки, на можливі шляхи розв’язання, побудувала якийсь бізнес-план тощо, вона цю задачу, безумовно, виконає. Втім вона виконає її не тому, що вміє розв’язувати задачі, а тому, що колись десь бачила бізнес-план або аналогічне рішення, тож вона узагальнила їх коли навчалась». Саме тому викладач застерігає від сліпої довіри до технологій і радить чітко розмежовувати сценарії використання ШІ. «Наприклад, якщо ми використовуємо GPT-модель як покращувач тексту, то це вдале застосування. Якщо ж ми хочемо, щоб за вас ухвалили рішення: чи має ця задача розв’язок, чи ні, то це хибний шлях. Ще я рекомендую вам створювати зображення, презентації, наочно оформлювати ваші доповіді, дослідження, будувати графіки тощо. На мою думку, головне, що ви як

дослідник, як користувач інструментів штучного інтелекту, маєте критично ставитись до того, що він вам пропонує, проте мати інтуїцію або розвивати її, щоб розуміти, коли штучний інтелект помилився, тож знову перетворити рішення, а коли все правильно, ви просто його використовуєте».

В епоху цифровізації важливо розуміти, де закінчується корисна допомога ШІ і починається загроза втрати навичок самостійного мислення. Щоб визначити цю межу, Олексій Турута радить насамперед чітко усвідомити, які саме завдання ми передаємо технологіям. «Якщо хочемо замінити задачу, котра в нас постійно повторюється, у якій ми знаємо, що є рішення, або нам необхідно, щоб він попрацював замість нас: створив презентацію, текст, зображення, щось сказав, переписав, замінив таблицю тощо, то в цій ситуації інструменти штучного інтелекту просто підсилюють можливості користувачів, тобто вони взагалі не замінюють людину, – пояснює викладач. – А тепер розглянемо ситуацію, коли людина починає думати менш самостійно, і це, дійсно, критична ситуація. Якщо у вас є досвід, ви можете критично аналізувати те, що створює штучний інтелект, і у вас є інтуїція, професійна

інтуїція, тобто розумієте, як оцінити результат, то тут штучний інтелект не несе для вас загрози». Справжня небезпека, за словами Олексія, виникає за відсутності базових знань, коли алгоритми починають підміняти реальний навчальний процес. «Проте якщо ж професійної інтуїції чи досвіду ви не маєте, а штучний інтелект створює для вас ілюзію того, що ви розв’язуєте задачу, то тут можливі деякі нюанси, пов’язані з тим, що ви щось спитали або ШІ щось не так вам зробив, то ви не можете перевірити, правильно це чи ні. Тому пораджу спершу розв’язувати задачу самостійно, щоб зрозуміти, де та як вона має розв’язуватись. Окрім того, треба досліджувати межі, у яких розв’язуєте задачу, постійно критично перевіряти результат, який надає штучний інтелект. Вважаю, що в цьому випадку штучний інтелект не загрожує вам думати самостійно, він просто підсилить ваші можливості».

Розмірковуючи над майбутнім ринку праці та потенційною заміною ІТ-спеціалістів, Олексій звертається до самих принципів функціонування технологій. На його думку, під загрозою автоматизації опиняться насамперед ті процеси, які мають чіткий алгоритм. «Для того, щоб навчити модель штучного інтелекту, необхідно вибрати архітектуру моделі і, головне, дані, на яких вона навчається. Якщо можемо якусь задачу обрати, описати її, ми розуміємо, що вона рутинна, розуміємо, які дані йдуть на вхід, які результати отримуються на виході, то така задача в майбутньому буде замінена штучним інтелектом. Наприклад, задачу написання програмного коду можна відносно легко замінити інструментами штучного інтелекту, це стосується й написання службових записок, оформлення якихось планів, звітів тощо», – зазначає пан Турута. Проте стратегічне мислення та нестандартні підходи залишаться виключно людською прерогативою. «Якщо ми стаємо перед вибором, яке хитре рішення прийняти для того, щоб спланувати податкові нюанси або якісь рішення в юридичній

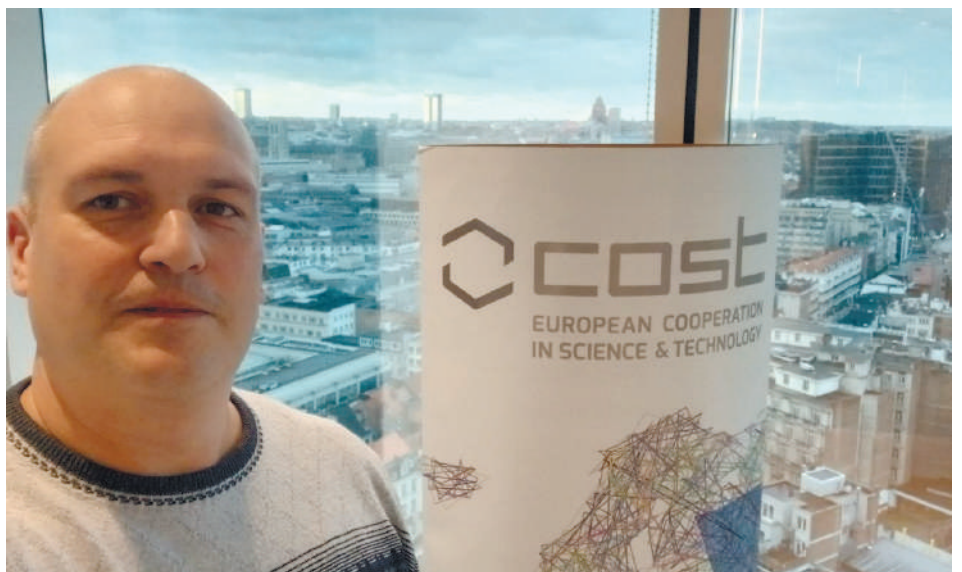
АКТУАЛЬНА ТЕМА

площині, то штучний інтелект зможе ефективно знайти норми права й вам прочитати, проте придумати якісь рішення залишатиметься за людиною. Ще одним напрямом, який буде важко замінити, виділимо роботу інженера. Наразі штучний інтелект може виконувати рутинну задачу, втім він не може реалізовувати інженерну задачу. Тож, якщо ви хочете, щоб ваша робота залишалась затребуваною, то зробіть так, щоб ви могли працювати і головою, і руками. Наприклад, я вважаю, що робота сантехніка або інженера, який створює безпілотні системи, буде актуальною ще дуже довго, отже, штучний інтелект має бути тільки засобом у руках такого інженера.

— Яким, на вашу думку, має бути головний принцип роботи з ШІ для студента?

— Не віддавати штучному інтелекту те, чого ви ще не навчилися робити самостійно. Під час роботи зі студентами я постійно стикаюся з тим, що в нас йде як змагання щит і меч. Ба більше, я їх мотивую використовувати інструменти штучного інтелекту й вважаю, що теза, що письмова робота відображає знання студента, є хибною гіпотезою, тому, коли студенти готують письмові звіти, я бачу, що вони підготовлені за допомогою ШІ. Однак не вважаю, що це є причиною для скасування оцінки за цю роботу. Як правило, я роблю простий крок: обираю якусь частину цієї роботи й прошу пояснити про що тут йдеться, як працює ця програма, а головне, що буде, якщо її прибрати. І відповідь на це питання зазвичай коротка. Втім вона дає мені чітке розуміння, що вміє студент, як він впорається з будь-якою задачею і на яку оцінку він заслуговує.

Як реальний приклад такого академічного протистояння приведу життєвий кейс із власної викладацької практики. Я викладав дисципліну «Безпека програм та даних». Є така задача – шифр Цезаря, тобто необхідно його дешифрувати. Це відносно легкий шифр, тому студент, який слухає лекцію, може протягом кількох

хвилин зрозуміти, як це зробити. Я підготував завдання із шифром Цезаря з невеличкими помилками і якщо б студент його дешифрував самостійно, то зробив би це легко. А от у випадку з GPT-моделями студенти хилили на цих помилках і не могли розшифрувати. Тому як студент використовує штучний інтелект для створення задач, так і викладач послуговується ним, придумує задачі, які не може розв'язати штучний інтелект.

Отже спочатку потрібно отримати

базові знання, сформувати власне бачення й професійну інтуїцію, а потім використовувати ШІ як інструмент, який робить вас сильнішими.

ШІ не має думати замість людини. Він має допомагати людині думати краще, швидше й масштабніше.

Саме в цьому я бачу його найбільшу цінність для університету, науки й майбутнього фахівця.

Аліна ПОКУСІНА.

«ЛЮБОВ ВИНИКАЄ З ЛЮБОВІ»: ФЕСТИВАЛЬ ФАНТАСТИЧНИХ КНИГ ТА ФАНТАСТИЧНИХ ЛЮДЕЙ У КАРАЗІНСЬКОМУ

Другий книжковий фестиваль «Літературний Ярмарок» пройшов у ЄрміловЦентрі з 28 по 30 серпня. Організатори: Благодійний фонд Сергія Жадана за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Літературний Ярмарок повернувся до Харкова з подвійним розмахом – і перетворив Каразінський на простір великої розмови про книжки, культуру й місто. Фестиваль зібрав понад 7 тисяч відвідувачів і став місцем зустрічі письменників, музикантів, видавців, філософів та читачів. Його наскрізною темою стала сквородинівська формула «Любов виникає з любові». В рамках події різні видавництва пропонували свою продукцію відвідувачам. Серед стендів з літературою можна було побачити унікальну виставку ЦНБ Каразінського університету, пов'язану з періодом Розстріляного відродження, а також виставку робіт Ніки Кожушко. Паралельно з цим проводилися різноманітні лекції про українську літературу, поетичні виступи, зустрічі з письменниками та презентації нових книжок. Окремо в рамках фестивалю можна було відвідати концерт, його програма складалася з виступів OKAZIA, Monkey Business та гурту «Жадан і Собаки». Як створювалася програма, що означає проводити масштабну культурну подію в Харкові під час війни – розповідає креативна директорка «Літературного Ярмарку» Олена Павлова.

Слово організатора. Олена Павлова:
«Ми хотіли сказати Харкову: ми його любимо»

– Пані Олено, якою була головна ідея цьогорічного «Літературного Ярмарку»? Що ви хотіли сказати Харкову його програмою?

– Гаслом цьогорічного «Літературного Ярмарку» ми обрали сквородинівське

«Любов виникає з любові». Скворода був головним героєм нашої програми.

Ми хотіли сказати, що навіть коли триває війна, любов також триває. Коли щодня нищать українські культурні пам'ятки, коли відбуваються прицільні обстріли книговидавництва і складів із книжками, ми маємо показати ворогу: тут наша земля і тут наші книжки. І всупереч усьому маємо проводити великий літературний фестиваль. Саме тут, у Харкові, майже на лінії вогню. Щоб показати: це українська культура, і у ворога нічого не вийде. Насправді це історична подія. Уявіть, як ми будемо згадувати про ці фестивалі через 50 років. Тому ми дуже вдячні всім, хто був із нами, хто долучився.

Програмою опікувався наш патрон Скворода, тому більшість подій так чи інакше оберталися навколо нього. Ми говорили про любов, про його філософію, про вічне, про щось велике, про щось питомо українське.

І нам, здається, вдалося. Цього року фестиваль відвідали понад 7 тисяч

людей. Тут були зірки української літератури. Я називаю цей фестиваль подією класу А – як Канни, наприклад. Це дуже велика й помітна подія української культури.

А що ми хотіли сказати Харкову? Що ми його любимо. І Харків нам сказав, що любить нас навзаєм.

Креативна директорка
«Літературного Ярмарку» Олена
Павлова

Сергій Жадан і Юрій Андрухович

Олександр Красовицький,
Вахтанг Кініані, Ростислав Семків

Олена Шеремет, Войцех Тохман,
Сергій Жадан

«Ми хотіли зібрати в Харкові найяскравіших авторів»

– Цьогоріч фестиваль масштабувався вдвічі. Як формувалася програма і за яким принципом ви обирали авторів та події?

– Минулого року діяла одна сцена, а цього року нам уже не вистачило місця. Якби не обмеження, пов'язані з необхідністю проводити фестиваль у захищеному приміщенні, ми б розгорнулися взагалі на величезні масштаби.

Програму формував Сергій Жадан, а далі ми вже її розвивали. Ми обрали гасло «Любов виникає з любові» й закрутили все навколо Сковороди. Але водночас звертали увагу на яскравих, помітних авторів, на авторів-бестселерів.

Ми запросили Павла Вишебабу, Макса Кідрука, Артура Дроня – авторів великих масштабів, чий книжки мають значну читачку аудиторію. Хотіли зібрати їх усіх у Харкові.

Тайра

Водночас програма була дуже багаторівневою. Тут були нові книжки й розмови наших класиків. Приїхав Юрій Андрухович, Олександр Ірванець.

Ірванця ми поставили в пару з Вестою Гунченко – прекрасною інтелектуальною стендаперкою родом із Харкова. Ірванець – класик іронічної літератури, і це виявився дуже вдалий метч. Я була щаслива бачити повну залу людей на події, присвяченій Стусу. Саме зараз вийшло повне зібрання його творів, і було великим щастям бачити стільки людей на розмові про класика. Але людей багато було практично на кожній події. Ми намагалися виокремити все найцікавіше, чим живуть і займаються наші митці.

У нас були філософські диспути, зокрема подія за підтримки Українського ПЕН, де разом із розмовою виступив їхній філософський бенд. Були поетичні виступи, презентації нових книжок.

До нас приїхав Юрій Луценко, який

Руслан Горовий

дебютував як письменник. Були прекрасні автори й авторки. І ми дуже пишаємося цьогорічною програмою.

«Атмосфера перевершила очікування»

– Якою ви побачили атмосферу «Літературного Ярмарку» вже під час фестивалю? Чи справдилися ваші очікування?

– Атмосфера перевершила очікування.

Масштабування виявилось таким, що я сама на багато подій навіть не потрапила. Я буквально літала тим фестивалем: не встигала спілкуватися, не встигала обійматися. У деяких моментах мені доводилося ставати майже тілоохоронцем – розштовхувати людей ліктями, щоб автори могли пройти до автограф-зони.

Наприклад, Римма Зюбіна підписувала книжки, мабуть, години дві.

Атмосфера була саме ярмарковою – строкатою, наповненою любов'ю, обіймами, святковою.

Ми дуже хвилювалися за безпеку, багато над цим працювали. За три дні фестивалю було 21 повітряна тривога. І це дуже показово.

Ми звикли жити в ситуації, коли не знаємо, що буде далі, і важко щось планувати. Але ця подія дала надію: попри все ми змогли це зробити. Змогли

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЯРМАРОК

зібрати стільки людей, стільки книжок. Харків потребує великих книжкових і культурних подій. І Харків показав себе як справжня столиця книгодрукування.

Звучала цифра, що того серпня Росія спалила 9 мільйонів українських книжок. Ми ще більше відчули, за що боремося, за що триває ця війна.

– Що, на вашу думку, створювало особливу атмосферу?

– Ми дуже раділи бачити всі харківські видавництва. Були й справжні ярмаркові правила: можна було торгуватися, обирати, відкривати для себе нове.

Особливо я раділа події, яку провів Каразінський університет. Для мене це було окреме щастя – побачити наживо ті журнали, про які ми знаємо з історії. «Літературний Ярмарок», який сто років тому робили Хвильовий, Йогансен... Я тримала ці часописи в руках.

Ми ж ними надихалися, коли розробляли естетику нашого фестивалю. І тут вони постали перед нами вже як частина цього свята.

Особливою подією стала лекція й виставка рідкісних видань із фондів Центральної наукової бібліотеки Каразінського університету. Ми дуже раді й дуже вдячні університету, бібліотеці та всім партнерам, які долучилися до цієї атмосфери спільного свята і книжкової радості.

Бо «Літературний Ярмарок» – це не лише про книжки. Це про пам'ять,

Ярина Цимбал

Олена Рибка,
редакторка видавництва Vivat

людей, культуру і про любов, яка виникає з любові.

Про містичні збіги та літературну магію

– Пані Олено, який момент цього річного ЛітЯрмарку особисто для вас став найважливішим або найбільш зворушливим?

– Особливих моментів було багато – і деякі з них, здається, сама реальність придумала краще за будь-якого сценариста. Під час презентації альманаху «ЛітЯрмарок» до зали раптом залетів кажан. Я веду подію, а він летить просто на мене. І найцікавіше: буквально за кілька хвилин до цього поетка Людмила Горова читала свій вірш про відьму Віру, яка обернулася на кажана. Збіг? Можливо. Але дуже символічний. А ще в нашому альманаху є розділ про центр реабілітації рукокрилих у Харкові – у книжці «Дельфін та Верзевул» всесвітньо відомого польського репортера Войцеха Тохмана, який цього року завітав на фестиваль. Тож кажани буквально стали його

Римма Зюбіна

неофіційними героями.

Дуже зворушливою була й подія пам'яті Нікі Кожушко. Її картини, організовані Гамлетом, виступ хору – усе це склалося у спільну історію пам'яті про Ніку та всіх митців, яких забрала жорстока війна. Ми навіть не домовлялися, але кілька людей прийшли в червоних запасах із макраме – ніби сама подія підказала нам цей спільний жест.

Ірина Журавльова, директорка ЦНБ

– Що, на вашу думку, ЛітЯрмарок залишив Харкову після завершення – як подія, як зустріч людей і як культурний жест?

– Для нас «ЛітЯрмарок» ще не завершився. Я чекаю на відеозаписи всіх подій. Формально фестиваль тривав три дні, але для мене він почався ще за три місяці до цього – і триває досі. Думаю, для Харкова так само: люди діляться фотографіями й враженнями, продовжують говорити про зустрічі. Ми вперше побачили багатьох тих, кого хотіли побачити, – письменників, видавців, культурних діячів. Саме на таких фестивалях починаються неймовірні історії, народжується література. Ігор Мітров, наприклад, написав вірш про Харків, який, залишиться в історії. Ми презентували наш альманах. Особисто для мене ця подія відкрила й фантастичних людей. Тут я познайомилася з першою жінкою-Героєм України Олександрою Давиденко – позивний «Вирва», яка проводила автограф-сесію.

Наш головний партнер – Міжнародний фонд «Відродження». І мені здається, що саме такими подіями сьогодні й відбувається це відродження: коли у відповідь на все, що руйнує, ми створюємо нове. І з'являється

відчуття, що Харків живе, зустрічається, говорить і творить.

Я дуже вдячна Каразінському університету та ЄрміловЦентру, які стали домом для нашого фестивалю. У часи війни це особливо важливо й, без перебільшення, історично.

Слово видавця: Олександр Савчук про книжкову подію

Видавець Олександр Савчук працює не лише з книжками – він повертає в культурний простір те, що десятиліттями залишалося на його периферії. Український архітектурний модерн Харкова, історія міста, голоси його митців та інтелектуалів – усе це стає частиною розмови про те, яким був і яким може бути.

– Пане Олександр, чому сьогодні Харкову потрібен Літературний Ярмарок? І яку роль культура відіграє для міста під час війни?

– Літературний ярмарок – одна з ознак того, що культурне життя міста триває й розвивається. У Львові є Форум видавців, у Києві – Книжковий Арсенал, в інших містах України – десятки менших книжкових

подій. Харків також має для цього всі передумови: тут зареєстрована велика кількість видавництв, працюють потужні друкарні. Тож природно, що в Харкові має бути і своя велика книжкова подія.

А під час війни значення культури лише зростає. Останні чотири з половиною роки показали: ми боремося не тільки за територію. Йде боротьба за культуру, за власний спосіб бачити світ, за право залишатися собою. Мета Росії – знищити не лише міста чи інфраструктуру, а українську ідентичність та її носіїв. Бо культура – це один із головних інструментів, за допомогою якого формується людина і її уявлення про те, ким вона є.

– Ви багато працюєте з українською культурною спадщиною. Наскільки сьогодні видавництво є інструментом збереження історичної пам'яті?

– Сьогодні книга вже не є наймасовішим способом передавання інформації. Люди менше читають, натомість значно популярнішими стали відео, музика, подкасти. Щоб достукатися до великої аудиторії, іноді ефективніше зняти ролик чи записати пісню.

Олександр Савчук

Але книга має іншу властивість. Коли явище, думка чи частина нашої спадщини зафіксовані в слові, вони ніби отримують шанс на довше життя. Читання змушує працювати пам'ять, уяву, мислення. Воно вимагає від людини не просто сприйняти інформацію, а прожити її подумки. Тому ми певною мірою боремося і за читача, і за книгу – як за глибокий спосіб передавання досвіду та збереження історичної пам'яті.

– У програмі фестивалю є розмова «Книжкова галузь під вогнем». Які виклики для українських видавців сьогодні найгостріші?

– Раніше ми могли сприймати загибель книжок, пошкодження видавництва чи друкарень як наслідок обстрілів. Але останні місяці дедалі виразніше показують, що знищення української книги – не випадковість. Цілеспрямовано знищуються мільйони книжок. І це ще одне свідчення того, що війна ведеться не лише за територію, а й за ідентичність.

Тому найгостріше питання сьогодні – як зберегти українську книгу. А разом із нею – книгарні, друкарні, усю інфраструктуру, яка дає цій книзі можливість з'явитися.

І, мабуть, найважливіше тут – люди. Редактори, літературні редактори, дизайнери, верстальники, менеджери, видавці – увесь ланцюжок, завдяки якому виникає книжка. Їхня робота так само опинилася під загрозою.

Зберегти цю систему можна лише великими зусиллями самих людей. І особливо важливо, що багато хто сьогодні працює не просто за зарплату. Люди розуміють: їхня професія має значення для країни.

– Ваша лекція присвячена українському архітектурному модерну. Чому саме Харків є таким важливим для розуміння цього явища?

– Це була одна з небагатьох останнім часом публічних лекцій про український архітектурний модерн. Я не архітектор, але вже кілька років займаюся цією проблематикою. Для мене ця лекція була своєрідною точкою входу в ширше дослідження українського модерну. У Харкові є понад десяток справжніх перлин – будівель початку ХХ століття, створених у стилі українського архітектурного модерну. І це не просто архітектурні об'єкти. Вони є своєрідними маркерами українського Харкова.

Павло Вишебаба

Ці споруди дуже переконливо свідчать про силу українського культурного руху ще до того, як Україна отримала власну державність і незалежність. Вони показують, як митці, учителі, інженери, архітектори, бібліотекарі, музейники – люди різних професій – шукали способи заявити про свою українську ідентичність, зафіксувати її, зробити видимою.

Архітектура в цьому сенсі стає матеріальним свідченням прагнень і бачення людей тієї епохи.

– Яким ви бачите майбутнє Харкова як літературного й культурного центру України після війни?

– Насамперед я б сказав, що Харків уже сьогодні є дуже креативним і цікавим культурним та літературним центром сучасної України. Війна стала своєрідним каталізатором. Вона дуже гостро змусила нас відчувати себе, свою культуру, Україну загалом. Вона відкидає другорядне й дозволяє сфокусуватися на тому, що для нас справді важливе, питомо українське. І водночас допомагає виразніше зрозуміти, хто ми такі й чим відрізняємося від росіян.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЯРМАРОК

Я обережний у прогнозах про післявоєнне майбутнє. Ми настільки глибоко перебуваємо у війні, що мені складно дозволити собі далеко заглядати за її межі. Але я вірю, що Україна пройде цей тест на незалежність і стане сильнішою.

І, можливо, головним випробуванням після війни буде не втратити те, що ми так виразно відкрили в собі зараз. Зберегти це відчуття власної культури, власної сили й віру в те, що ми здатні її розвивати.

Слово студентів: що побачила молодь на ЛітЯрмарку

Євген Літвін, студент 2 курсу філологічного факультету:

– Мене вразили атмосфера і масштаб. Особливо зацікавили історичні експонати та плакати Літературного Ярмарку, який проходив у Харкові майже сто років тому. Придбав альманах, адже це унікальна збірка, яка залишиться пам'яттю про цьогорічну подію. Такі заходи допомагають молоді долучатися до культури й літератури, а сьогодні, коли українське суспільство переживає нове культурне відродження, це особливо важливо.

Марія Мороз, студентка 2 курсу ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»:

– Найбільше сподобалося розмаїття лекцій і спікерів. Це показує, що українська література розвивається в різних напрямках. Я придбала альманах із творами учасників – для мене це зручний спосіб познайомитися з їхньою творчістю. Важливо, що фестиваль нагадує про цінність читання. Сьогодні всі говорять про ІІІ та технології, а читання дедалі частіше хочуть замінити коротким summarize. Особливо молоді варто нагадувати, що книжку не завжди потрібно скорочувати – її потрібно читати.

Авторка тексту: Ліна ТИМАРСЬКА.

Авторка фото: Маргарита КОРН.

